106 ISSN 0772-6384
XXXVI[e] jaargang - 3

ten mandere

heemkundige periodiek voor izegem en omgeving

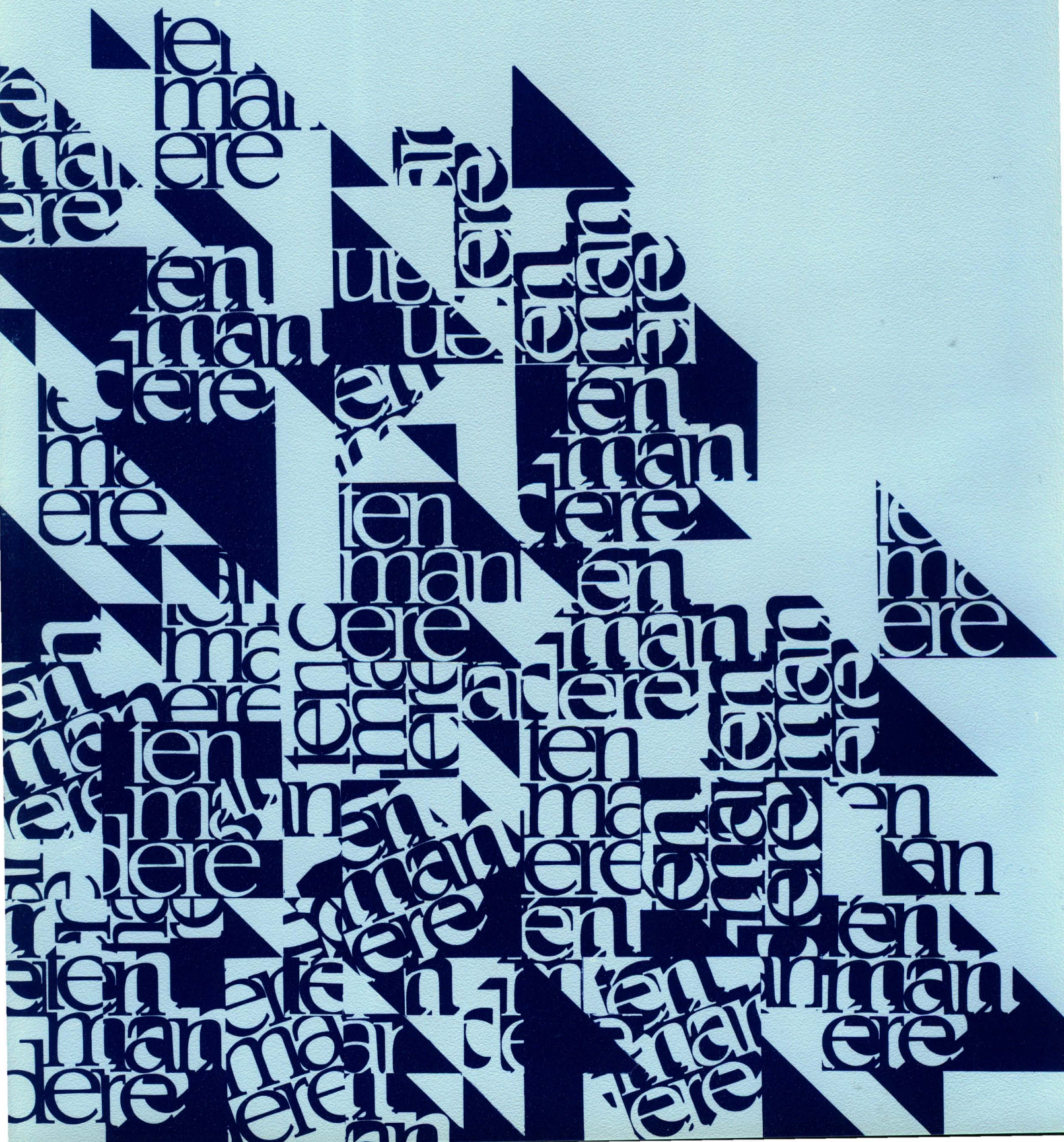

KULTUUR LIGT ONS.

BANK VAN ROESELARE

JA, UW AANPAK LIGT ONS.

MACHINES BOUCHERIE

Machines Boucherie nv
Plast-o-Form nv
Stuivenbergstraat 106
8870 Izegem
Tel. (051) 31 21 41 - Fax (051) 30 54 46

tm TEN MANDERE

BESTUUR:

Voorzitter :
Dr. JEAN-MARIE LERMYTE
Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem
tel.051/30 39 99

Ondervoorzitter :
ANTOON VANDROMME
Blauwhuisstraat 52, 8870 Izegem
tel. 051/30 31 35

Secretaris : ROBERT LEROY
Boomforeeststraat 49, 8870 Izegem
tel. 051/30 10 56

Penningmeester : ALBERIC DEPREZ
Ommegangstraat 69/1, 8870 Izegem
tel. 051/30 28 48

Archivaris : ANDRE DEMEURISSE
Baronielaan 33, 8870 Izegem
tel. 051/30 46 58

Hoofdredacteur : BART BLOMME
Europastraat 13, 8770 Ingelmunster
tel./fax. 051/30 03 67

Leden :
LUC BILLIOUW
Ter Beemden 16, 8870 Izegem
tel. 051/30 12 23

ANDRE MISTIAEN
Hondekensmolenstr. 24, 8870 Izegem
tel. 051/30 36 69

FREDDY SEYNAEVE
Elegastlaan 14, 8870 Izegem
tel. 051/30 58 31

RAF VANDENBERGHE
Meensesteenweg 77, 8870 Izegem
tel. 051/30 46 23

HENDRIK WILLAERT
Krommekeerstraat 3, 8080 Ruiselede
tel. 051/68 82 45

REDACTIE :

Bart Blomme
Jean-Marie Lermyte
Antoon Vandromme
Raf Vandenberghe

A. VANDROMME, Het klooster van Regina Vandaele 3

K. HIMPE, Izegemse Bormsbetoging in 1929 33

C. DE FORCHE, De eerste Izegemse ereburgers 39

H. WILLAERT, Historisch patrimonium gerestaureerd. Een (her)-ontdekking 41

R. VANDENBERGHE, Drie "gouden" ereburgers van Izegem 42

A. VANDROMME, De rijke spreukenschat uit de vroegere gildezaal 48

Aan dit nummer werkten mee :
Christiaan De Forche, Nieuwstraat 27 bus 7, 8870 Izegem
Kurt Himpe, Baronstraat 4, 8870 Izegem
Hendrik Willaert, Krommekeerstraat 3, 8080 Ruiselede
Raf Vandenberghe, Meensesteenweg 77, 8870 Izegem
Antoon Vandromme, Blauwhuisstraat 52, 8870 Izegem

Verantwoordelijke uitgever : Jean-Marie LERMYTE, Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem.
Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn bijdrage en ontvangt 15 overdrukken.
Voor gehele en gedeeltelijke overname is de voorafgaandelijke toestemming van de heemkundige kring en de auteur vereist.
Bankrekeningnummer : 712-0700260-03

ALG. NUMMER **106**, 36ste JG. NR. 3 (november 1996)

LIJST ERELEDEN 1996
In Izegem :

Allewaert, Luc, Marktstraat 14
Allossery, Luc, Roeselaarsestraat 327
Ameye, Jean-Louis, Ommegangstr. 9 bus 3
Artex, Roeselaarsestraat 594
Bogaert, Jan, O.-L.-Vrouwestraat 20
Boucherie-Vanfleteren,B., Ambachtenst. 84
Boucherie, Christiane, Abelestraat 61
Boucherie-Verfaillie, B., Krekelstraat 9
Bourgeois, André, Sint-Tillostraat 9
Bourgeois-Hoste, Geert, Baronielaan 12
Bral-Dejonghe, Rudi, Ardooisestr.62
Bruyneel, R., Ingelmunsterstraat 57
EE.PP. Capucijnen, Roeselaarsestraat 291
Christiaens, Roselin, Grote Markt 17
Claeys, Jozef, Manegemstraat 39
Compernolle, Etienne, Heibrugstraat 7
D'Artois, Johan, Hondekensmolenstraat 12
Debosschere, Jean-Pierre, Reperstr. 65
Debouserie-Vanlerberghe, M.,Blekerijstraat 3
Debruyne, Rudy, Slagmeersenstraat 13
Declercq, Marcel, Mentenhoekstr. 32
Decoene, E.H., Jozef, Kerkplein 13
Defauw, Leon, Gentseheerweg 92
De Forche, Christiaan, Nieuwstr. 27 bus 7
Deforche, Marie-Claire, Nederweg 55
Degezelle, Lucien, Nieuwstraat 4
De Meulenaere, E.H., José, Kasteelstr. 26
Demey, Johny, Kortrijksestraat 321
Demoen, Daniël, Sint-Crispijnstraat 26
Denys, Roland, Burg. Vanden Bogaerdelaan 67
De Poot, Paul, Pr. Albertlaan 61
Derolez, Jacques, Bellevuestraat 45
De Smedt, Dirk, Boomforeeststraat 3
De Vlieghere, Luc, Melkmarktstraat 13
Dubaere, EH. Ludwig, Kerkstraat 7
Duhamel-Deprez, F., Wallemotestraat 16
Dupont, Jim, Baron de Pélichystraat 34
Dupont, Johan, Lendeleedsestraat 20
Duyck, André, Sint-Jorisstraat 55
Duyvejonck, Paul, Pieter Baesstraat 23
Eeckhout, André, Baron de Pélichystraat 4
Eeckhout, Gabriël, H.-Hartstraat 7 b.5
Flamez, José, Bosbeekstr.3
Geldhof, Tillo, Kortrijksestraat 114
Gesub. Vrije Basisschool, Leenstraat 110
Gesub. Vrije Basisschool, Prinsessestraat 15
Guillemyn, Antoon, Meensesteenweg, 88
Handsaeme, Roland, Gentseheerweg 82
Hanssens, E.H. Staf, Roeselaarsestraat 53
Herman, Raphaël, Stijn Streuvelsstraat 26
Himpe, Kurt, Baronstraat 4
Houthoofd-Feys, Antoine, Steenovenstr. 4
Instit. de Pélichy, Gentsestraat 31
Joos-Depreiter, M., Kloosterstraat 4
Kemp, Marc, Gentseheerweg 45
Kints, Jean-Pierre, Sint-Crispijnstraat 50
Lannoo, Luc, Vlietmanstraat 2
Lecluyse, Eddy, Abelestraat 25
Loontjes, Alfons, Nieuwstraat 22
Madou, André, Roeselaarsestraat 317
Maertens, Erik, Kerelsstraat 13
Maertens, Raf, Lendeleedsestraat 12 bus 1
Maes, Bernard, Gentsestraat 84
Malfait, Luc, Schoolstraat 32
Mallisse, Jerome, Populierenstraat 2
Marannes, Valeer, Ingelmunstersestraat 70
Mattan, Ronny, Burg. v. Bogaerdel.24 b.7
Naessens, Maurice, Ingelmunstersestr. 50
Pattyn, Theo, Lindestraat 11
Porte, Rik, Dweersstraat 32
Rosseel, Luc, Roeselaarsestraat 95
Saelen, Paul, Kruidenstraat 2
Sagon-Vanden Avenne, F. Gentsestraat 17
Sagon, Luc, Gentsestraat 19
Seynaeve, Jozef, Burg. Vanden Bogaerdel. 93
Seynaeve, Paul, Meensesteenweg 191
Sint-Tilloschool, Roeselaarsestraat 37
Spriet, Noël, Sint-Antoniusstraat 17
Strobbe-Cardoen, Dirk, Gentseheerweg 98
Strobbe-Staessens, Luc, Vredestraat 1
Strobbe, Michaël, Groenestraat 5
Terryn-Declercq, Rik, Melkmarktstraat 2
Vanacker, Robert, Steenovenstraat 10
Vanackere, Herwig, Prinsdomlaan 39
Vanbeckevoort, Jaak, Meensestraat 133
Vandenbroucke, Guido, Leenstraat 135
Vandenbussche, André, Dam 43
Van Der Haeghen, Albert, Baronielaan 26
Vandewalle, Antoinette, Nieuwstraat 9
Vandommele, Maurits, Slagmeersenstr. 62
Vandommele, Roger, Roeselaarsestraat 93
Vandommele, Roger, Sint-Rafaëlstraat 17
Vandommele, Tillo, Brugstraat 26
Vandorpe, Marcel, Negenhoekstraat 9
Vandromme, Willy, Baronstraat 112
Vangheluwe, Daniël, Slagmeersenstraat 32
Vanhaverbeke-Leroy, Luc, Mentenhoekstr. 131
Vanlerberghe, José, Hogestraat 41
Vanlerberghe, Robert, Mv., Meensesteenweg 33
Van Walleghem, Dirk, Slagmeersenstr. 41
Velghe, Joris, Kortrijksestraat 46
Vens, Werner, Merelstraat 3
Verbeke, Elza, Kachtemsestraat 11
Verhaeghe, Luc, Oekensestraat 29
Verledens, Willy, Peter Benoitstraat 11
Werbrouck, Jaak, Baronstraat 70
Wybo, Monique, Kokelaarsestraat 107
Wybo, Romain, Ter Wallenstraat 35
Wylein, Freddy, 11 julistraat 11
Zusters van Liefde, Roeselaarsestraat 47
Zusters van Maria, Gentsestraat 31

HET KLOOSTER VAN REGINA VANDAELE

Antoon Vandromme

1. Voorgeschiedenis

De ziekenverzorging is beslist zo oud als de mensheid zelf. Ten alle tijde zijn er mensen geweest die omwille van een of andere reden. hulpbehoevend waren, hetzij voor een korte, hetzij voor een langere tijd. Sommigen van hen waren zelfs voor heel de tijd van hun aards bestaan op de hulp van anderen aangewezen omwille van een bepaalde lichamelijke handicap. Gezien kennis en medicaties vroeger in groten getale ontbraken, duurden de ongesteldheden ook automatisch langer. Daarbij moet zeker nog aangestipt worden dat er in dit duister verleden nog heel wat kwakzalverij bestond, naast zwarte kunst, waarbij het meest uitzinnige nog eerst werd aangeprezen, wat in vele gevallen de ongesteldheid nog vermeerderde of fataal deed eindigen.

De alleroudste hulp was de gezinshulp.
Toen deze verviel, waren in de oudste tijden heel wat zieken op hulp van kloosterlingen en goedhartige buren aangewezen. Met de groeiende welstand ontstonden er hospitalen in de grote steden, die veel leed konden opvangen en lenigen.
In het boek "St.-Janshosptiaal 1188 - 1976" lezen we dat er te Brugge in de loop van de XIIe eeuw het genoemde hosptiaal gesticht werd.[1] Vanaf die periode werd te Brugge aan systematische ziekenverpleging gedaan.
Voordien was er beslist ook een vorm van ziekenverzorging, maar meer gericht op huisverpleging - een veel te mooi woord om een eerder ruwe lading te dekken. Wat hier genoemd werd voor Brugge, was op een dergelijke manier aanwezig in verscheidene andere grote steden en zelfs veel kleinere gemeenten kenden veelal een vorm van ziekenhulp, maar daarover is meestal minder geweten en genoteerd.
Voor Izegem horen we voor het eerst van een vorm van ziekenverpleging aan huis, wanneer

Regina Vandaele
Z.E. Moeder Coleta (1794 - 1868)
Stichteres en eerste overste van de
Zusters van de Sociëteit van Barmhartigheid te Izegem
(Olie op doek - Zusters van Liefde, Izegem)

het leven van BRIGITTE DE MEESTER (1731 -1785) wordt doorgemaakt.[2] Deze weduwe woonde op de landse wijk "De Sloore" [3] en werd jarenlang verzorgd door "geestelijke dochters" die haar dagelijks bijstonden[4]. Er wordt grif aangenomen dat deze geestelijke dochters afhingen van het klooster der Grauwzusters[5] uit het klooster in de Gentsestraat (nu : Roeselaarsestraat) die in hun tijd langdurige zieken verpleegden. Dit besluit wordt genomen omdat de brieven[6] die hier toekwamen voor Brigitte De Meester, weduwe van Pieter Van de Putte, meerdere malen geadresseerd waren op naam van zo'n geestelijke dochter, die in het klooster van de Grauwe Zusters woonde in 't centrum van Izegem. Die Anne Marie Callens ging dagelijks de zieke Brigitte verzorgen op de wijk "De Slore" en nam dan de aan haar gerichte briefwisseling mee.
Deze "geestelijke dochters" waren ziekenverpleegsters, maar geen kloosterzusters.

2.Op zoek naar het passende klooster

Op maandag 20 Ventose van het jaar II (10.03.1794) van de Franse Republiek werd in het gezin Hilarius Vandaele-Regina Vanbalberghe te Izegem een dochtertje gekerstend dat bij zijn doopsel de naam van haar moeder meekreeg.
Eens volwassen voelde Regina zich geroepen tot het kloosterleven en deed haar intrede bij de Zusters van Liefde te Gent, in de verlaten abdij Terhaeghen waar E.H. Pieter Jozef Triest (Brussel 31.08.1760 - Gent 24.06.1836) toen directeur was.
Tijdens haar proefjaar viel ze ziek en werd door de kloosteroverheid naar huis gestuurd. Eens hersteld bood ze zich weer bij de abdij Terhaeghen aan, maar werd geweigerd. Hetzelfde negatief antwoord wachtte haar wanneer ze zich in tal van andere kloosters ter aanvaarding aanbood.
De E.H. Benedictus De Beir[7], pastoor van Lendelede (1808 - 1854) zei haar toen ze bij hem eens haar nood, in verband met haar kloosterroeping, ging klagen : "Ik meen nochtans dat gij geroepen zijt tot het kloosterleven, maar het schijnt dat het klooster, daar gij moet in zijn, nog niet gemaakt is." Dan heeft Regina Vandaele, 23 jaar oud, te samen met juffrouw Wallaey, eveneens te Izegem geboren en 23 jaar oud, op 31 juli 1817 zich ingericht en de ziekendienst begonnen in een kleine woning aan de Roeselaarsestraat. We moeten aannemen dat de Roeselaarsestraat in die tijd niet veel verder behuisd was dan tot aan de huidige Ommegangstraat. Een nader plaatsbepaling en een betere omschrijving van hun eerste verblijf kon echter niet gevonden worden.
Daarna zijn ze gaan wonen in het zomerhuisje van het afgebroken klooster van de Grauwe Zusters in de Roeselaarsestraat. De eerste jaren waren zwaar maar alle leden waren jong en vol idealisme.
Na vijf jaar werd de geestelijke regel van hun vergadering door de Grootvicarissen van het bisdom Gent[8] goedgekeurd. Nu waren alle leden van deze nieuwe gemeenschap "Hospitaalzusters" volgens het decreet van 18 februari 1809. Het zou nog duren tot 1 februari 1824 alvorens hun regel onder het Hollands Bewind, bij koninklijk besluit wettelijk erkend werd.
Toen stonden ze voor drie verschillende taken:
- ziekenzorg
- verzorging van oude vrouwen
- verzorging van oude mannen.

Nog een tijdje later verhuisden ze opnieuw naar *het huis van Theresia Verlinde*[9] *hetwelk*

Kan. Triest

E.H. De Beir

VI
50

+

Geschiedenis van het Hospitaal van Izegem.

1817-1889.

Coleta Regina Vandaele heeft eerst aanveerd geweest in het klooster der Zusters van Liefde van den Eerw. Heer Triest te Gent; in haar proefjaar ziekelijk geworden, werd zij weggezonden naar Izegem, alwaar zij welhaast hersteld was en zich wederom in verscheidene kloosters aanbood maar nergens aanveerd werd, den Eerw. Heer De Beir, Pastor te Lendelede zeide haar: Ik neem nogtans dat gij geroepen zijt tot het kloosterleven, maar het schijnt dat het klooster daar gij moet in zijn nog niet gemaakt is, alsdan heeft Moeder Coleta Regina Vandaele met Zuster Barbara Wallaey den 31 Julij 1817 zich gesteld en den ziekendienst begonnen in een klein arm huttehen in de rousselaarstraat, daarna zijn zij gaan wonen in het jonemhuijzeken van het oud afgebroken klooster, neffens hij en in het huis van Thresia Verlinde, hetwelk zij na hare dood voor testament ontvangen hebben en het weezenhuis, hospitaal, kapel en andere gebouwen daar bij gestelt hebben.

Aanvang van een geschiedkundig overzicht van het Izegems hospitaal.
(D.A.I. - Sf. VI/50)

zij na haar dood voor testament ontvangen hebben en het wezenhuis, hospitaal, kapel en verdere gebouwen daarbij gesteld hebben.[10]
In hetzelfde jaar 1817 kregen deze twee ziekenzorgsters een degelijke hulpkracht bij in de persoon van juffrouw Vanhaverbeke, oud 25 jaar en eveneens uit Izegem, doch na drie jaar ziekendienst overleed ze zonder ooit geprofest geweest te zijn op 15 december 1820.
Op 1 oktober 1820 vestigde juffrouw Vandaele zich voorgoed in het huis van Theresia Verlinde. Op het einde van 1820, na drie jaar activiteit ten gunste van de zieken, telde de kleine gemeenschap vier leden.
Steeds groeide de groep van jonge vrouwelijke krachten, die zich aan ziekendienst wilde wijden.
Bij K.B. van 1 februari 1822 werd de groep van ziekenhelpsters aanvaard en op 7 augustus 1822 werd het beginsel van *de Sociëteit van Bermhertigheid* in de stad Izegem door de Eerw. Heren Vicarissen Generaal van het openstaand Bisdom Gent goedgekeurd. Een maand later, op 8 september werden de eerste vier ziekenhelpsters tot kloosterzusters geprofest.
Regina Vandaele werd Zuster Coleta, juffr. Wallaey heette voortaan Zuster Barbara. Verder kende men nog Zuster Rosalia (Callens) en Zuster Gertrudis (Coleta Steen).
De basis was gelegd. Het woord van pastoor De Beir was waarheid geworden. Nu kon men verder werken. *Het klooster van zuster Coleta lag dus te Izegem.*
In 1820 kende het klooster zijn eerste sterfgeval. In 1825 volgde het tweede. In 1826 kwamen in deze gemeenschap nog vier zusters bij. De gebouwen die ze betrokken werden dan later een spellewerkschool. Toen de patriotten in 1830 zich van Willem afscheurden, telde de Izegemse zustergemeenschap negen werkende leden.

3. Ouderlingengesticht

Wat vooraf ging
Rond de periode van de Belgische Omwenteling was het oprichten van ouderlingengestichten fel in. Heel wat Vlaamse gemeenten wilden beschikken over een eigen ouderlingengesticht.
Zo kwam op 15 november 1829 een groep ingezetenen van Izegem samen om daarover te beraadslagen. Ze kwamen tot het besluit

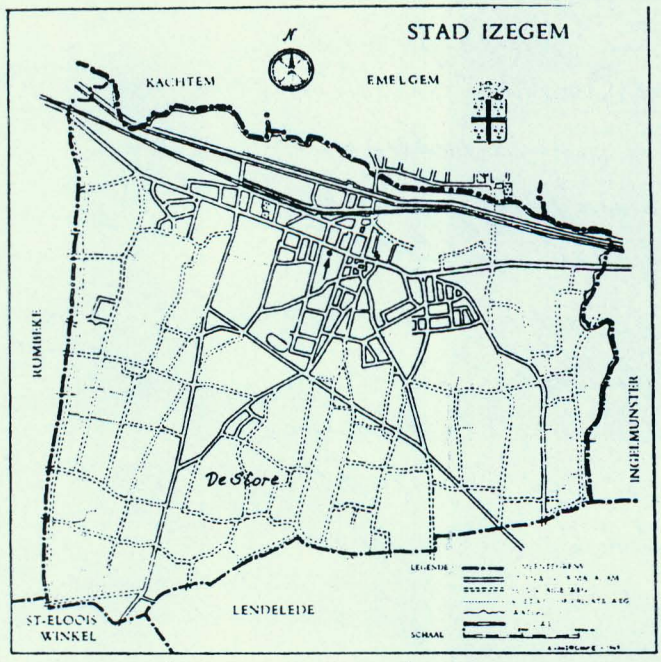

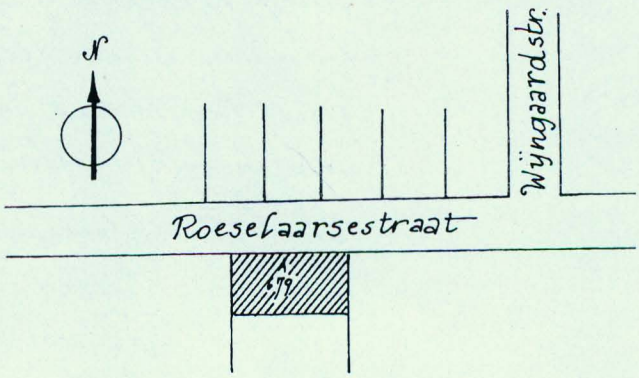

Hun eerste degelijke woonst die ze in 1820 betrokken, was in het hartje van het centrum gelegen.

ook hier zo'n gebouw op te richten tot nut van 't algemeen, en te dien einde een geld-inzameling te houden.
Tijdens 1830 -1832 werden op parochiaal vlak liefdadigheidsinschrijvingen gehouden, die voor deze periode de ruime som van 15000 fr. opbrachten. Pastoor Guillielmus De Smet, toenmalig pastoor van Izegem, schonk persoonlijk nog 100 pond voor deze nieuwe instelling, alvorens Izegem te verlaten om als pastoor van Waarschoot en deken van Eeklo dienst te nemen. Izegem behoorde in die tijd - tot in 1834 - tot het bisdom Gent. Bij al deze gelden werd ook nog de opbrengst gevoegd van een boomveiling waarbij alle bomen van het *disland* verkocht werden. Op verzoek van Pierre D'Alcantara, erfgenaam van alle prinselijke gronden in Vlaanderen, werden deze door notaris meester Gellynck van Izegem, in 1828 in de herberg "De grooten Hert" openbaar verkocht[11].

Waar zou het gebouw opgericht worden ?
De gronden van de nrs. 20 tot en met 35 gingen naar de grondeigenaar de heer Jan Gillès de Pélichy van Brugge. Maria-Josepha Azou, weduwe van Joseph Wydooghe, bijzondere te Izegem, verwierf bij accumulatie geheel de Handboogkouter voor de som van 2563 gulden 93 ct[12], die ook nog de oosterhelft (koop 61) van het Galgenstuk kocht voor 858 guldens, terwijl de koop 62, de westerhelft van hetzelfde stuk voor 1170 guldens naar J.B. Tanghe ging, vader van kanunnik G.F. Tanghe[13].
Met de aankoop van de grond was de kous niet af. Wed.J. Wydooghe-Azou wilde wel graag deze grond afstaan als bouwgrond voor een bejaardentehuis, maar dan alleen daarvoor. Zo werd deze uitdrukkelijke wil nog eens voor de notaris verleden en tekstueel vastgezet. Binnen de twee jaar diende het gebouw klaar te zijn of alles verviel.
Naast de namen van de milde schenkster en de notaris tekenden mede J. Vanden Bogaerde, burgemeester van de stad Izegem[14] en J.N. Van Dommele.
In de oude archieven van het kasteel *Het Blauwhuis* werd volgend schrijven gevonden.:

Acte de donation pour un hospice d'hommes et de femmes à Iseghem.
Wijders de Donatrice (Maria Josepha Azou weduwe van/Sieur Joseph Wydooghe) verklaerd dat deze donatie/ geschied op de uytdrukkelijke voorwaerde dat er/ geduerende de twee jaeren naer datum dezer op/ dezen grondeygendom door het voorzeide Armbestuer/ of door wie het aengaen mag een Armenliedens/ huys voor oude en gebrekkelijke van beyde/ geslachten, mannelijke en vrouwelijke persoonen,/ inwoonders dezer stede, zal gebouwen worden/ ofte bij gebreke dies dat deze Donatie zal/ onbestandig zijn en aenzien zijn als niet gedaen/ nog gebeurd. Aldus gedaen en gepasseerd te Iseghem ten/ kantoore den 26 february 1830 in tegenwoordigheyd van de buren Y Y/
Benevens de donatrice en den notaris getekend/ Marie Josepha Azou Ww Joseph Wydooghe, J. van/ den Bogaerde, J.N. Van Dommele en Jan/ Gellynck Not[is].

Tijdens de meimaand van 1830 werd de eerste steen gelegd van dit nieuw ouderlingengesticht door de wed. van J. Wydooghe-Azou, samen met de ingezetenen van de stad.
Gezien de septemberdagen van 1830 zorgden voor een nationaal tumult, werden de bouwwerken stilgelegd en bleven ze zelfs heel het jaar 1831 volledig stil.
Pas in 1832 werd dan met verdubbelde vlijt verder gebouwd en kwam het nieuw ouderlingengesticht voldoende klaar om het op 15 oktober 1832 officiëel ingehuldigd te worden.
Twaalf bejaarde mannen van goede zeden en van onberispelijk gedrag kwamen dit nieuw gebouw betrekken. Ze werden door de geestelijke en wereldlijke oversten in hun nieuwe woonst binnen geleid, onder de vrolijke tonen van het muziek van de stad en in aanwezigheid van het korps van de pompiers. Intussen hoorden de talrijke kijklustige toeschouwers de vele losbrandingen van de talrijke kanon-

Acte de donation pour un hospice d'hommes et de femmes à Izegem

Wy-dese de Donatrice (Maria Josepha Azou weduwe van Heer Joseph Wydooghe) verklaard dat deze Donatie geschied op de navolgende voorwaerde dat er gedurende de twee jaeren naer datum dezer op dezen grondeygendom door het voorzeide Armbestuer of door wie het aengaen mag een Armenhuys voor oude en gebrekkelyke van beyde geslachten, mannelyke en vrouwelyke personen, inwoonders dezer stede, zal gebouwen worden, Ofte by gebreke dies dat deze Donatie zal onbestandig zyn en aenzien zyn als niet gedaen nog gheweest

Aldus gedaen en gepasseerd te Izegem ten Kantore den 26 februari 1830, in tegenwoordigheyd van de heeren VV.

benevens de donatrice en den Notaris ondergetekend Maria-Josepha Azou Wed. Joseph Wydooghe. J. Van den Bogaerde, J.N. Van Dommele en Jos Gellynck Not.

Uit archief Gilles de Pelichy Kasteel "HET BLAUWHUIS" - Izegem.

(archief Gillès de Pélichy, Kasteel "Het Blauwhuis", Izegem)

schoten terwijl over de ganse stad feestklokken beierden om de feestvreugde overal te verkondigen.
Het jaar daarop viel dezelfde eer te beurt aan twaalf oude vrouwen.
De beide afdelingen - mannen en vrouwen - werden door de Zusters van Liefde gerund en bestuurd.
Deze vernieuwing kostte in die jaren vijf frank/ hoofd en per maand. Deze financiële last werd door de Izegemse stadskas en/of de stedelijke Armenkas gedragen.
Deze instelling bleef in handen van de Zusters van Liefde tot in 1952. In dit jaar liet deze zustergemeenschap het rustoord volledig over aan de gemeenschap van de Zusters van Maria van Ingelmunster.
Tientallen jaren bleven de ouderlingen, zo mannen als vrouwen, gehuisvest in het ouderlingengesticht aan de Gentsestraat, die al de naam van "Maria's rustoord" had aangenomen. Het geheel bleef een voortdurend deel van de zorgendienst van de Zusters van Liefde, die alles bijhielden en bestuurden.

Aan vernieuwing toe
De gebouwen echter, zowel als de accomodatie binnenin, werden stilaan verouderd en waren zeker niet meer aangepast aan de moderne normen van onze tijd. Daarom werd op aandringen van de heer Robert Holvoet, voorzitter van het C.O.O., uitgezien naar een totaal vernieuwd rustoord, buiten het centrum gelegen, dat helemaal aan de moderne eisen zou voldoen. De eerste zorg was de grond.
Deze werd vrij gauw gevonden. Het betrof de gronden van en rond de "Dishoeve", op de hoek van de Meensesteenweg en de Kokelarestraat. Deze zouden ruimschoots volstaan om daar de gebouwen op te richten.
Na de gronden kwam dan de architect aan bod. Om dit nieuwe project te ontwerpen, werd beroep gedaan op de heer Karel Van Riel (Antwerpen). Deze zorgde voor een modern plan en de heer Wybaillie uit Wervik werd als aannemer van het geheel aangewezen.
In de winter van 1963-1964 werd de grote verhuis uitgevoerd en de vele bejaarden voelden zich onmiddellijk thuis in deze nieuwe gebouwen aan de Meensesteenweg 79. Het Oudemannenhuis aan de Gentsestraat hield van dan af definitief op te bestaan.

Groot feest
Op zondag 21 juni 1982 was Maria's Rustoord in feeststemming. Men vierde het 150-jarig bestaan van de Izegemse bejaardenzorg. Bij deze gelegenheid werden twee personen genodigd om het feest heel wat luister bij te zetten : Mgr. Emilius Josephus De Smedt, bisschop van Brugge en Mevrouw Rika Steyaert, minister van de Vlaamse Gemeenschap voor Gezins- en Welzijnszorg.

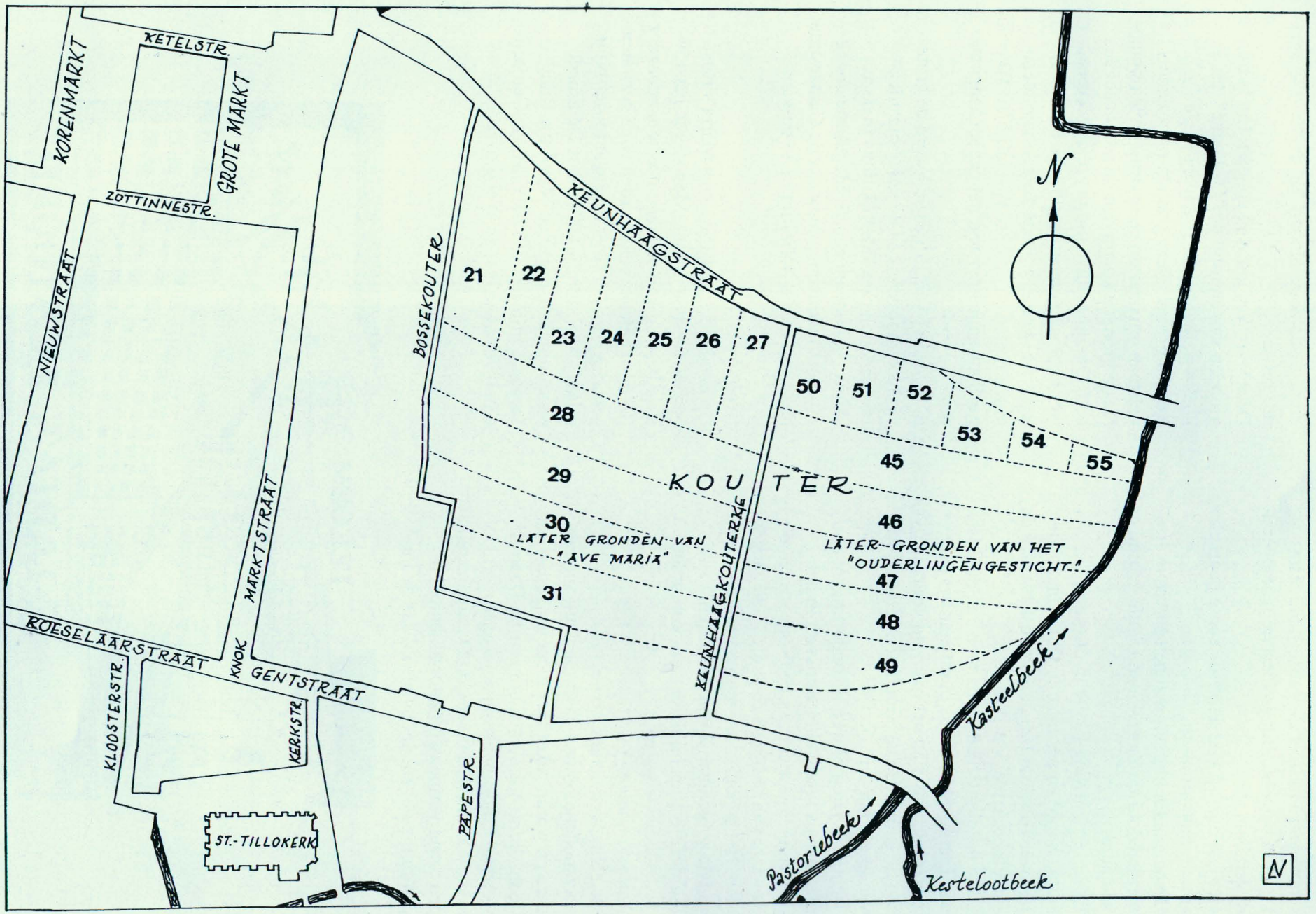
KETELSTR.
KORENMARKT
GROTE MARKT
ZOTTINNESTR.
NIEUWSTRAAT
MARKTSTRAAT
BOSSEKOUTER
KEUNHAAGSTRAAT
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
50
51
52
53
54
55
45
46
47
48
49
KOUTER
LATER GRONDEN VAN "AVE MARIA"
LATER GRONDEN VAN HET "OUDERLINGENGESTICHT"
KEUNHAAGKOUTERKE
ROESELAARSTRAAT
KNOK
GENTSTRAAT
KLOOSTERSTR.
KERKSTR.
PAPESTR.
ST.-TILLOKERK
Kasteelbeek
Pastoriebeek
Kasteelootbeek
N

Zyt uwe Oversten indachtig die u het woord Gods verkondigd hebben. Heb. xiii, 7.

†

BIDT VOOR DE ZIEL VAN DEN EERWEERDEN HEER

JOANNES DE BRUYNE,

Geboren te Pitthem, 13 Juni 1794
Priester gewyd te Mechelen, 9 November . 1821
Onderpastor te Somerghem, 17 December . 1821
Pastor te Bovekerke, 30 Juni 1830
Pastor te Iseghem, 16 September. . . . 1834
Bezorgt den armen middels van bestaen zonder bedelen 1835
Sticht het Weezenhuis voor behoeftige meisjes 1836
» *het Hospitael voor noodlydende zieken* 1840
» *de Kapel der Zusters van Liefde, de nieuwe-Kerk en Zondagschool der knechten* 1852—1855
Bekomt voor de kerk een nieuw driegeluid . 1862
Byna blind geeft zyn ontslag als Pastor, 3 Xber 1863
Blyft Bestierder der Zusters van Liefde...; leest dagelyks mis in hunne kapel, gaet er dikwyls den kruisweg, bidt gedurig tot bekeering der zondaers, volherding der regtveerdigen, voor de zieken en stervenden en voor de zielen in het vagevuer.
Viert zyne Jubelfeest van 50 jaer dienst, 28 Xber 1871
In den Heer ontslapen, 1 Augusti. . . . 1873.

Ik geloof dat ik de goederen des Heeren zal genieten, in het land der levenden. Ps. xxvi. 13.
Zoet hert van Maria, wees myn toevlugt.
Geloofd zy Jesus Christus.
Eeuwige vader, ik offer u op het dierbaer bloed van Jesus Christus tot voldoening van myne zonden, en voor de noodwendigheden der H. Kerk.
Hert van Jesus, in doodstryd, heb medelyden met de stervenden.
Dat de zielen der geloovigen, door de bermhertigheid Gods rusten in vrede. Amen.

E.H. Johannes De Bruyne
(13 juni 1794 -1 augustus 1873)

4. Een weeshuis voor meisjes

In Izegem, net als in zoveel andere gemeenten, was het vroeger zo, dat weeskinderen, na het overlijden van hun ouders, door de "Dismeesters" in families geplaatst werden. Deze pleeggezinnen zorgden dan vooral voor de dagelijkse behoeften van deze kinderen en ontvingen daarvoor een kleine vergoeding vanwege de dis. Deze opvoeding en behandeling was doorgaans niet van de beste soort. Vaak werden deze pleegkinderen als goedkope hulpjes in een gezin aangezien en uitgebuit.
Z.E.H. J. De Bruyne, pastoor van Izegem van 1834 tot 1873[15] wilde daar beslist verbetering in aanbrengen. Daarom werd er binnen de muren van het hospitaal een wezenhuis voor meisjes opgericht. Daar een groot deel van deze kinderen nog klein waren, werd er ook aan een school gedacht. Deze school werd bij de aanvang alleen aan deze weesmeisjes voorbehouden.
De wezeschool startte op 16 mei 1836 [16].
In 1891 telde deze school 38 weeskinderen.
Op dat ogenblik was Pastoor L.J. De Hulster, bestuurder, Zr. Gabriëlle, schooloverste en Zr. Rosa medewerkster aan deze school.
Het Armenbestuur of Dis betaalde per wees drie frank per maand aan de kloostergemeenschap. De uitbesteding van jongens in pleeggezinnen kostte in diezelfde periode per kind meer dan het dubbele per maand.
Het was met vreugde dat het Armenbestuur het initiatief toejuichte ook de jongens in het wezenhuis onder te brengen. Hierbij was een dubbele verbetering merkbaar : de kinderen kregen zeker een betere opvang, zowel lichamelijk als geestelijk en financieel werden de kosten op de helft teruggebracht.

5. Uitstraling

De nieuwe *Sociëteit van Bermhertigheid* groeide maar aan. Toen nu in 1839 ook in Kortrijk een ouderlingengesticht geopend werd, kwam de vraag uit de Gouden-sporenstede of er hulp uit Izegem kon komen. Op 10 april 1839 werden twee zusters van de Izegemse Sociëteit van Bermhertigheid naar Kortrijk gestuurd met de opdracht deze nieuwe inrichting daar te bedienen en te besturen. Het waren de zusters Theresia Degryse van Rumbeke en Catharina Dejonckheere van Hooglede.

6. Het hospitaal

Op 8 maart 1842 had pastoor J. De Bruyne een moestuin kunnen kopen van juffrouw Beatrix Francisca Coucke, zuster van de meier Petrus Coucke. In een akte van 5 augustus 1842, verleden voor notaris F.J. Blieck, schonk pastoor De Bruyne deze grond aan de Zusters van Bermhertigheid. In deze akte werd uitdrukkelijk gesteld dat :
- het perceel nooit verkocht mocht worden door of vervreemd van de Zusters van Bermhertigheid.
- bij eventuele ontbinding van de orde, zal het perceel onder het beheer van het Armen- en het gemeentebestuur vallen, eventueel zonder van het *daarbijhorende hospitaal* te worden vervreemd.
- de pastoor van Izegem en de leden van de kerkfabriek zullen waken over de uitvoering van deze akte.

Tussen 1840 en 1842 werden onder pastoor De Bruyne bijzonder inzamelingen gedaan met het oog op het bouwen van een eigen hospitaal. Met de ontvangen gelden liet de pastoor langs de Roeselaarsestraat, op oude gronden van het klooster van de Grauwe Zusters[17] een nieuw hospitaal bouwen. Het was de Izegemse aannemer Aloïs Deblauwe, van op de oosthoek van de Kruisstraat, die het werk toebedeeld kreeg en die dit werk in een minimum van tijd wist te klaren.
Op 16 februari 1843 werden de gebouwen plechtig ingewijd. Het was een hospitaal dat ruimte bood voor vijftig bedden.
Twee jaar later brak de zware tyfusepidemie uit die heel wat gemeenten van Vlaanderen teisterde en heel wat onheil aanrichtte. Dank zij het bestaande plaatselijk hospitaal kon hier heel wat leed verholpen worden. In die tyfusjaren(1845-1847) werd het aantal doden heel wat gemilderd doordat de zieken van huis konden weggevoerd worden naar het hospitaal. Zo hadden ze de kans niet hun huisgenoten te besmetten en kon de ziekte heel wat minder toeslaan.

7. Een mooie gift

Op 4 maart 1843 deed pastoor Joannes De

De gevel van het Izegemse hospitaal, zoals hij meer dan een eeuw de zuidzijde van de Roeselaarsestraat begrensde.

Bruyne een mooie *gift onder levenden* aan de Zusters van Bermhertigheid. Hij schonk het nieuw gebouwde hospitaal aan de jonge kloostergemeenschap. Op 8 september van hetzelfde jaar werd de schenking officieel bekrachtigd. Nu had Zuster Coleta werkelijk een eigen klooster.
In dit nieuw gebouw was er ook een afdeling voorzien voor *tafeliers*, zijnde personen die daar komen eten en slapen, zonder dat ze ziek of zuchtig zijn, maar dan tegen betaling. Deze afdeling bleef stand houden tot in 1940.
Zuster Ursula Vanhaverbeke (°1792) stierf reeds in het klooster in december 1820. Ze was nooit geprofest kunnen worden. Vijf jaar later overleed ook Zr. Gertrudis (Coleta Steen), pas drie jaar na haar profes. Ze was amper 26 jaar oud. Zr. Rosalia (Rosalie Callens) eveneens op 8 september 1822 geprofest, ontviel de gemeenschap op 9 november 1840. Van de vijf zusters die de start hadden meegemaakt, waren er slechts nog twee overgebleven : Moeder Coleta en Zr. Barbara.

8. Zware tijden

Toch groeide de gemeenschap aan. Maar er dreigde een zwarte periode. De veertiger jaren van de XIX[e] eeuw, met de herhaalde mislukte aardappeloogsten, stortte onze streek in zwarte armoede. Er volgde grote hongersnood en ondervoeding. Er dienden heel wat mensen verpleegd te worden. Tot overmaat van ramp volgde ook nog een tyfusepidemie, gezien deze verzwakte wezens zeer gevoeliger waren voor besmetting.
Gelukkig had Izegem een hospitaal en kon het beschikken over een zustergemeenschap die met ziekendienst vertrouwd was. Wel stierven er veel mensen maar dank zij de inzet van deze zusters kon heel wat leed gelenigd worden.

9. Hoge waardering

In 1849 bracht de Britse kardinaal-aartsbisschop Mgr. Nicolas Wiseman[18] een bezoek aan onze streken. Bij zijn bezoek aan Kortrijk ging hij ook eens een kijkje nemen aan het Sint-Jozefshospitaal aldaar dat door Izegemse zusters gerund en bestuurd werd.
Na een degelijke bezoek aan alle afdelingen, vroeg hij enkele zusters, om in zijn bisdom hetzelfde uit te bouwen wat er in deze Kortrijkse stichting gebeurd was. Vol spijt dienden ze deze kerkprelaat mee te delen dat, gezien de plaatselijke omstandigheden en de geringe bezetting, het gevraagde op dit moment absoluut onmogelijk was. De kardinaal-aartsbisschop moet toch iets opgestoken hebben van zijn bezoek aan Vlaanderen.
Wanneer we zijn verwezenlijkingen nagaan in Engeland zien we:

	1829	**1851**	**1863**
Kerken en kapellen	29	46	102
Vrouwenkloosters	1	9	25
Mannenkloosters	0	2	15
Hospitalen, weeshuizen,enz..	0	4	34

10. Een noodkerk

Daar de oude Sint-Tillokerk (uit het midden

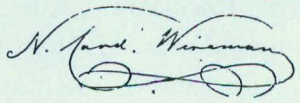

Mgr. Nicolas Wiseman

van de XII[e] eeuw[19] te klein en te bouwvallig geworden was, dacht pastoor De Bruyne aan het bouwen van een totaal, nieuwe en veel grotere kerk.
Alvorens de oude te slopen, diende er vooraf een hulp- of noodkerk gebouwd te worden die als parochiekerk zou moeten dienen tijdens de slopingsperiode van de oude en de opbouw van de nieuwe kerk.
Er kwam een noodkerk aan de Roeselaarsestraat, west van het hospitaal. Het werd een open ruimte van 50 m bij 10 m. Deze noodkerk werd aan de H. Tillo, patroon van Izegem toegewijd. Het altaar uit de St.-Tillobeuk van de oude kerk verhuisde naar de noodkerk en werd daar als enig altaar opgetrokken. Gedurende vijf jaar bleef deze noodkerk de enige bestaande kerk op Izegem. Na de kerkwijding van 2 september 1855 werd de noodkerk als kapel door de Zusters van het hospitaal gebruikt.
Daar er in deze kapel geregeld brood en *stuivers aan de armen* werden uitgedeeld kreeg deze in de volksmond ook de naam van *Stuiverskapel*[20] mee.

11. Waar kwamen de zusters vandaan ?

	Totaal	%
1. Een ruim deel kwam uit Izegem zelf	42	27,7
2. Uit de toenmalige buurgemeenten : Rumbeke (5), Oekene (4), Ingelmunster (4), Kachtem (2), Emelgem (1), St.-Eloois-Winkel (1)	18	11,8
3 Uit West-Vlaanderen : telkens 5 zusters uit : Hooglede, Wielsbeke telkens 4 zusters uit : Ardooie, Roeselare telkens 3 zusters uit : Gullegem, Moen, Vichte, Waregem, Wevelgem telkens 2 zusters uit : Alveringem, Eernegem, Heule, Oeselgem, Ledegem, Lichtervelde, Oostrozebeke, Passendale, Pittem Rollegem-Kapelle. telkens 1 zuster uit : Aarsele, Beveren (Roes.), Brugge, Dottenijs, Edewalle, Esen, Handzame, Heestert, Ichtegem, Koekelare, Kortrijk, Koolskamp, Kortemark, Leffinge, Menen, Meulebeke Ruiselede, Reninge, Reningelst, Stalhille, Torhout, St.-Baafs-Vijve, Werken, Woumen, Westkapelle, Woesten	78	51,5
4 Uit andere provincies :		
- Oost-Vlaanderen : Zomergem(4) Ronse (2) Aalter (1), Belsele (1), Etikhove (1)		
- Antwerpen : Geel (1)	10	5,8
5. Uit Frankrijk :		
- Seine et Oise : Longjumeau (1)		
- Meurthe et Moselle : Longuy (1)	2	1,2

In de jaren dat deze kloostergmeenschap bestond, was er :

1 gemeente waaruit 42 intreden kwamen (Izegem zelf)	42
3 gemeenten met 5 intreden	15
5 gemeenten met 4 intreden	20
5 gemeenten met 3 intreden	15
11 gemeenten met 2 intreden	22
37 gemeenten met 1 intrede	37
	151

12. Een nieuwe pastoor

Na het overlijden van pastoor De Bruyne kreeg Izegem E.H. Carolus Aernoudt (Ichtegem 19 maart 1814) als nieuwe pastoor. Wel was het een herder vol ijver en goede wil die tijdens de cholera-epidemie in 1849 tijdens zijn Kortrijkse periode grote hulpvaardigheid en zelfverloochening aan de dag gelegd had, waarvoor hij zelfs van staatswege onderscheiden werd. Toch miste hij vooral de sterke hand en de taaie wil bij het nemen van besluiten.

8. Zware tijden

Toch groeide de gemeenschap aan. Maar er dreigde een zwarte periode. De veertiger jaren van de XIXe eeuw, met de herhaalde mislukte aardappeloogsten, stortte onze streek in zwarte armoede. Er volgde grote hongersnood en ondervoeding. Er dienden heel wat mensen verpleegd te worden. Tot overmaat van ramp volgde ook nog een tyfusepidemie, gezien deze verzwakte wezens zeer gevoeliger waren voor besmetting.
Gelukkig had Izegem een hospitaal en kon het beschikken over een zustergemeenschap die met ziekendienst vertrouwd was. Wel stierven er veel mensen maar dank zij de inzet van deze zusters kon heel wat leed gelenigd worden.

9. Hoge waardering

In 1849 bracht de Britse kardinaal-aartsbisschop Mgr. Nicolas Wiseman[18] een bezoek aan onze streken. Bij zijn bezoek aan Kortrijk ging hij ook eens een kijkje nemen aan het Sint-Jozefshospitaal aldaar dat door Izegemse zusters gerund en bestuurd werd.
Na een degelijke bezoek aan alle afdelingen, vroeg hij enkele zusters, om in zijn bisdom hetzelfde uit te bouwen wat er in deze Kortrijkse stichting gebeurd was. Vol spijt dienden ze deze kerkprelaat mee te delen dat, gezien de plaatselijke omstandigheden en de geringe bezetting, het gevraagde op dit moment absoluut onmogelijk was. De kardinaal-aartsbisschop moet toch iets opgestoken hebben van zijn bezoek aan Vlaanderen.
Wanneer we zijn verwezenlijkingen nagaan in Engeland zien we:

	1829	**1851**	**1863**
Kerken en kapellen	29	46	102
Vrouwenkloosters	1	9	25
Mannenkloosters	0	2	15
Hospitalen, weeshuizen,enz..	0	4	34

10. Een noodkerk

Daar de oude Sint-Tillokerk (uit het midden

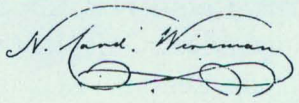

Mgr. Nicolas Wiseman

van de XIIe eeuw[19] te klein en te bouwvallig geworden was, dacht pastoor De Bruyne aan het bouwen van een totaal, nieuwe en veel grotere kerk.
Alvorens de oude te slopen, diende er vooraf een hulp- of noodkerk gebouwd te worden die als parochiekerk zou moeten dienen tijdens de slopingsperiode van de oude en de opbouw van de nieuwe kerk.
Er kwam een noodkerk aan de Roeselaarsestraat, west van het hospitaal. Het werd een open ruimte van 50 m bij 10 m. Deze noodkerk werd aan de H. Tillo, patroon van Izegem toegewijd. Het altaar uit de St.-Tillobeuk van de oude kerk verhuisde naar de noodkerk en werd daar als enig altaar opgetrokken. Gedurende vijf jaar bleef deze noodkerk de enige bestaande kerk op Izegem. Na de kerkwijding van 2 september 1855 werd de noodkerk als kapel door de Zusters van het hospitaal gebruikt.
Daar er in deze kapel geregeld brood en *stuivers aan de armen* werden uitgedeeld kreeg deze in de volksmond ook de naam van *Stuiverskapel*[20] mee.

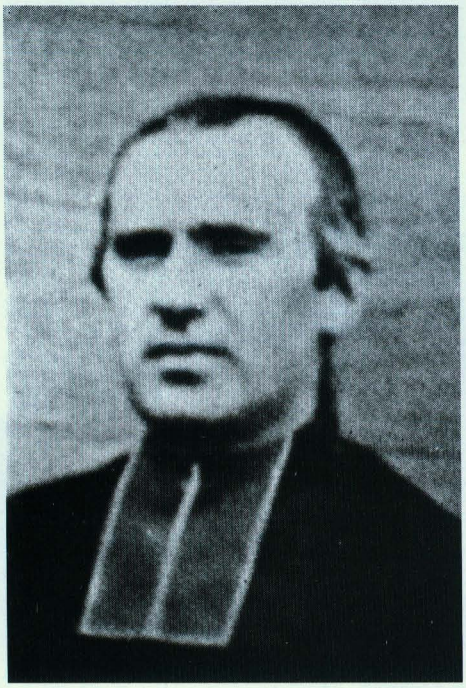

God heeft met hem een verbond gemaakt, opdat de weerdigheid van het Priesterschap hem bijblijve tot in der eeuwigheid. ECCLI. XLV. 30.

✠

TER GEZEGENDE NAGEDACHTENIS
van den Eerweerden Heer

CAROLUS AERNOUDT,

Geboren te ICHTEGHEM den 19 *Maart* . . . 1814
Priester gewijd den 5 *Juni* 1841
Coadjutor te Rolleghem den 16 *September* . 1841
Onderpastor van St-Waartens te Kortrijk . 1842
alwaar om zijnen iever en zijne zelfverlooche-ning gedurende de Cholera van 't jaar 1849 *eene Onderscheiding van 't Staatsbestuur bekwam.*
Pastor te Swevezeele 1860
Pastor te Iseghem 1864
Pastor te Meulebeke 1867
Aldaar godvruchtig overleden den 28 *Dec.* . . 1891

Ik aanriep den Heer en de geest der wijsheid werd mij verleend. De lippen immers des priesters zullen de wetenschap bewaren en uit zijnen mond zal men de ware leering komen vragen; want de priester is een afgezant van den God der legerscharen. SAP. VII. — MALACH. II.

Deze priester van den Allerhoogste was eenvoudig en rechtzinnig. Volgens den raad van den wijzen man verveelde het hem niet de zieken te bezoeken, *wetende* dat wij daardoor in de liefde gevestigd worden. Zijne kenspreuk was: volgeern zal ik alles, ja, mijn eigen zelven ten beste geven voor de zaligheid uwer zielen. JOB. — ECCLES. — II COR 12, 15.

Hij was een goede herder; hij kende zijne schapen en zijne schapen kenden hem. Zijne gedachtenis is vol lof.
JOAN. X. — PROV. X, 7.

Beminde Parochianen, gij weet hoe ik onder u geweest ben, u niets onttrekkende van alles wat u nuttig was. Ik smeek u door O. H. J. C. dat gij mij zoudt helpen door uwe gebeden. ACT. AP. XX. 18, 20. — AD. ROM. XV. 30.

Lieve Zuster en Bloedverwanten, ik ga tot mijnen goeden Vader, en allen wij zullen eens verrijzen. Dit zalig gedacht vertroost en versterke u! JOAN. 14 — COR. 14.

Zoet Hert van Maria, wees mijne zaligheid. (300 *d. aft.*)

E.H. Carolus Aernoudt
(19 maart 1814 - 28 december 1891)

Zijn inhuldiging als nieuwe herder werd hier grootscheeps gevierd. Honderden geveldichten wensten hem hier "vele, vele jaren!" De werkelijkheid viel enigszins anders uit. Na drie jaar werd hij naar Meulebeke overgeplaatst en hier door E.H. Fr. Lonneville vervangen.
E.H. C. Aernoudt stierf te Meulebeke op 28 december 1891.
Tijdens de drie jaar van zijn Izegems pastoraat kon hij als eerste de nieuwe pastorie betrekken. Het parochiaal leven onderging tijdens zijn bewind geen de minste veranderingen.

13. Wezeschool voor jongens

Op 8 juni 1893 kocht Z.E.H. L. J. De Hulster, pastoor van Izegem, het huis en de hof die vroeger voor de geneesheer van het klooster der Grauwe Zusters aan de Roeselaarsestraat gebouwd was geweest. Korte tijd nadien zou daar een jongensweeshuis geopend worden. De Zusters van Liefde zouden deze taak runnen en het bestuur van dit wezenhuis leiden.
Dit wezenhuis werd plechtig geopend op nieuwjaarsdag van het jaar 1897. Er werd gestart met zes knechtjes.
Na Wereldoorlog I werd de vroegere wezenschool een gewone lagere meisjesschool. Alle meisjes die wilden, konden nu hun volledig lager onderwijs in deze school ontvangen. Ook had de school nu een vaste benaming meegekregen : de school van de Engelbewaarder. Alle weesmeisjes bleven automatisch daar ter plaatse de lessen volgen. De jongens gingen naar het nabijgelegen Sint-Jozefscollege hun lager en indien mogelijk, hun middelbaar onderwijs volgen.
Op hetzelfde ogenblik werd ook een kleuterafdeling aan deze school toegevoegd.
De weeskinderen kwamen weinig in het openbaar. Alleen op zondag mochten jongens en meisjes, onder geleide van een zuster, naar de hoogmis in de Sint-Tillokerk. Vele jaren naeen droegen deze kinderen altijd donkergrijze pakken van dezelfde snit en hoofddeksels van dezelfde levenloze kleur. Heel deze groep had een vaste plaats vooraan in de mannenzijbeuk, vanaf de koorbanken van de kerkfabriek, langs de houten afsluiting van "Barons kapel". De jongens zaten vooraan,

Ik ben alles voor allen geworden om allen zalig te maken.

† BID VOOR DE ZIEL VAN DEN

ZEER EERWEERDEN HEER KANUNNIK

LAURENTIUS - JUSTINIANUS - JOSEPHUS

DEHULSTER

geboren te Rousselare, den 3 Maart 1844; priester gewijd te Brugge, den 15 Juni 1867; onderpastor te Wielsbeke, den 25 September 1867; onderpastor te Iseghem, den 29 December 1869; onderpastor op de H. Magdalena te Brugge, den 25 October 1871; onderpastor op S. Salvator te Brugge, den 13 Maart 1873; Bestuurder der Bogaerde School te Brugge, den 9 October 1882; eerste pastor te Montaleux, den 29 October 1883; pastor te Iseghem, den 27 Juni 1891; pastor te Moescroen, den 28 November 1900; geeft zijn ontslag, den 2 November 1911; eerkanunnik en bestuurder van den "Engel Bewaarder" te Brugge, den 13 December 1911; en er godvruchtig overleden, den 16 October 1924.

Al weldoen heeft hij zijne lange levensbaan doorloopen. Hij was een ware Priester Gods, vol iever voor de glorie van zijnen Goddelijken Meester en voor de zaligheid der zielen.

Door zijn welsprekend woord in den predikstoel, door zijn zalvend woord in den biechtstoel, door zijn liefdadig en medelijdend woord bij armen en zieken was hij oprechte apostel.

't Was in het gebed dat hij steeds licht en sterkte, troost en opbeuring putte. Stichtend was zijne godsvrucht tot het H. Hert van Jesus, tot de Allerheiligste Maagd, tot den H. Joseph, tot zijnen Engel Bewaarder, ook stierf hij eene heilige dood.

Dierbare Zuster en Bloedverwanten, Vrienden en Oud-Parochianen vaartwel! Vergeet mij niet in uwe gebeden.

H. Hert van Jesus, ik heb betrouwen in U.

(300 d. afl.)

Brugge, druk. Ad. Maertens-Matthys.

E.H. L. Dehulster
(3 maart 1844 - 16 oktober 1924)

daarachter namen de meisjes plaats.
Het was een vaste kleurloze groep, zonder enige beweging. Voor hen bleef deze kerkdienst een stil wekelijks gebeuren, in hun anders al zo monotoon bestaan.
Wanneer Z.E.H. Kan. André Kindt, als tweede deken van de Izegemse kristenheid Z.E.H. Kan. Jozef Sobry opvolgde, eiste hij, dat deze kleurloze uniforme klederen verdwenen. Van dan af werden meer gevarieerde en meer kleurrijke stoffen gebruikt voor de kledij van deze kindergroep. Aan hun kledij was het niet meer te merken dat ze bij de "wezen" behoorden.

Aantal weesjongens en weesmeisjes in die jaren :
Het eerste inschrijvingsboek (1836-1903) is verdwenen. In een tweede exemplaar (1904-1956) konden de namen geteld worden. Dit gaf ons de volgende cijfers, waarbij dient opgemerkt te worden, dat het wel meermalen gebeurde dat bepaalde kinderen meerdere jaren naeen genoteerd werden omwille van jarenlang verblijf in het weeshuis.
Uit de eerste periode (1836-1903) werden er slechts sporadisch twee gegevens gevonden : 1891 : 38 meisjes en in 1897 : 6 jongens.
Tijdens de eerste halve eeuw werden er alleen meisjes aanvaard. Pas later werden ook wees-

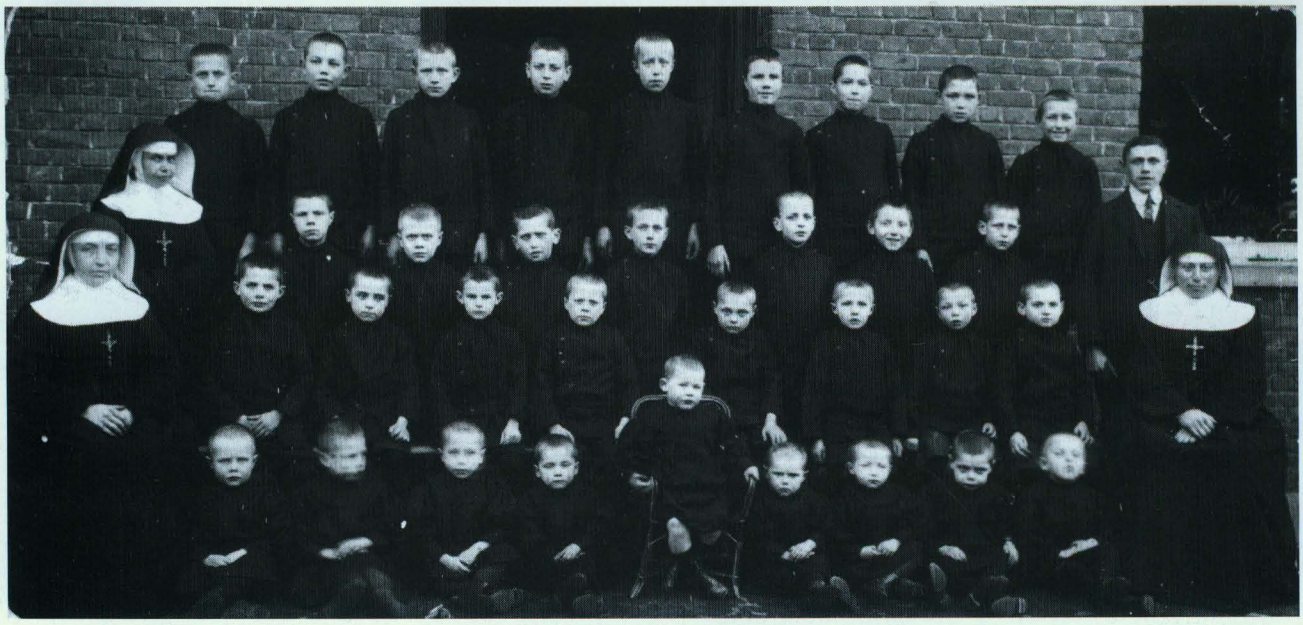

Wezenschool jongens - 10.08.1918
Eerste rij (v.l.n.r.) : Alidor Vanderheeren, Medard Kesteloot, Maurits Sandra, Julien Labeeuw, August Vanlede, Kamiel Verhamme, Achiel Desmet, Julien Ferteyn, Polydor Gyselen, Jozef Eeckhout (leraar).
Tweede rij : Zuster Martina (Leonie Marie Wybo), Jozef Verhamme, Pierre Blomme, Maurits Vanderheere, Jean Boucquet, Arthur Gevaert, André Adejus, Georges Gevaert.
Derde rij : Zuster Martha (Elisa D'Artois), Reinaert Minne, Georges Cottenies, Alfons Labeeuw, Omer Vandeweghe, ?, Maurits Minne, Albert Heldenbergh, Urbain d' Hertog, Zuster Hilonia (Marie Gheysen).
Vierde rij (zittend) : Bruno Vandenberghe, Alfons..., ?,?, Jean Tielens, ?,?, Benoni Vandaele, Joseph Claeys.

JAAR	M/J	JAAR	M/J	JAAR	M/J	JAAR	M/J
1904	48/?	1917	?/36	1930	11/15	1944	18/7
1905	48/40	1918	34/36	1931	9/7	1945	14/-
1906	49/50	1919	38/30	1932	10/10	1946	7/-
1907	44/50	1920	36/25	1933	11/11	1947	6/-
1908	47/50	1921	30/18	1934	13/7	1948	5/-
1909	40/47	1922	29/18	1935	11/6	1949	5/-
1910	39/42	1923	28/14	1936	12/8	1950	4/-
1911	40/41	1924	23/14	1937	9/9	1951	4/-
1912	43/39	1925	16/14	1938	8/9	1952	6/-
1913	38/41	1926	16/14	1940	9/9	1953	8/-
1914	38/38	1927	15/11	1941	11/7	1954	7/-
1915	33/35	1928	14/17	1942	8/6	1955	5/-
1916	36/37	1929	13/18	1943	16/12	1956	4/-

jongens bij de inwonenden toegelaten.

14. Taken die de "zusters van de societeit van Barmhartigheid" waarnamen

1. Ziekenzorg

Vanaf de stichting (31.07.1817) zorgden deze zusters voor permanente ziekenzorg bij behoeftige personen.

2. Wezenzorg

Vanaf 16.05.1836 had pastoor J. De Bruyne bij de zusters een wezenhuis opgericht. Het Izegems Armenbestuur (=de Dis) betaalde toen voor elke wees drie frank per maand.

3. Onderwijs

Rond 1862 kregen meer dan honderd meisjes onderwijs en opvoeding van deze zusters van Barmhartigheid. Pas in 1895 kwam daar ook een weeshuis voor jongens bij.
In het jaar 1900 waren er precies 48 meisjes en 31 jongens in het Izegems weeshuis ondergebracht.
Daar onderricht voor die kinderen zeer gunstig was, kwam er daar een bijgaande school die vóór Wereldoorlog I, vóór de verplichte schoolwet, alleen voor de weesjes bestemd was.
Na de oorlog werden in die school ook kleuters aanvaard en konden meisjes ook daar een volledig lager onderwijs ontvangen, tot en met de 4de graad.
Weesjongens werden tijdig naar de lagere afdeling van het Sint-Jozefscollege gestuurd.
Alle weesjongens en -meisjes droegen wel een donkergrijs uniform en dat zelfs tot in de zestiger jaren toe. Zo kwam die donkere groep dan elke zondag naar de hoogmis in de St.-Tillokerk. Telkens namen ze plaats vooraan in de mannenzijbeuk langs de houten schutting van "Baronskapel", het meest zuidelijke deel van de kruisbeuk.
Deze wezenschool groeide uit tot een volwaardige lagere school, de school van de Engelbewaarder, die regelmatig in leerlingenaantal toenam en sedert 1 september 1976 ook de nieuwe naam draagt van Sint-Tilloschool (de vrije lagere school op de St.-Tilloparochie).

4. Ouderlingenzorg

Op 15 oktober 1832 had de inhuldiging plaats van het eerste Ouderlingensticht met toegang in de Kasteeldreef (later Kasteelstraat). Op die

De afdeling weesmeisjes (1925)
Eerste rij (v.l.n.r.) : Leontine Blomme, Rachel Blomme, Josma Decoene, Maria Vens, Marie Vens, Rachel Vansteenkiste, Marie Heldenbergh, Irma Dejonckheere, Antoinette Galle.
Tweede rij : Rachel Labeeuw, Zr. Jozefine (Magda Berauw), Martha Depreitere, Theresia Bostoen, Madeleine Vandeweghe, Zr. Roza (Celina Vandenhende), E.H. Loosveldt, Eugenie Vansteenkiste, Julienne Azou, Zr; Martha (Elisa D'Artois).
Derde rij (zittend): Zr. Maria (Celina Maria Vandenhende), Noëlla Vens, Elvire Depreitere, Marcella Depreitere, Gabrielle Seghers, Lieve Kerckhof, Dina Vanbelle, Elisabeth Bostoen, Rachel Dufort, Sylvie Bostoen, Noëlla Depreitere, Zr. Cyrilla (Elisabeth Bostoen).

dag kwamen twaalf oude mannen het gebouw bevolken. De zorg en het onderhoud van dit nieuw complex werd volledig overgelaten aan de Zusters van Barmhartigheid.
Het volgende jaar kwamen daar twaalf vrouwen bij. Deze gebouwen, die dan later een toegang kregen aan de Gentsestraat, bleven het "ouderlingengesticht". In de laatste jaren sprak men al van "Maria's Rustoord". Alles voor ouderlingenzorg bleef hier in die gebouwen doorgaan tot in de winter van 1963-'64 volledig overgestapt werd naar de nieuwe gebouwen van "Maria's Rustoord" aan de Meensesteenweg 79.

5. Hospitaal

In 1840 kwam het eerste Izegemse hospitaal klaar aan de Roeselaarsestraat en het was oorspronkelijk voor vrouwen bestemd; Tijdens de heersende tyfusepidemie in 1845-47 bleek dit hospitaal een ware zegen voor Izegem. De zieken konden in dit hospitaal ondergebracht worden, daar afzonderlijk gehouden worden, en op die manier werd de besmetting voor het grootste deel beperkt. Anderzijds konden ze door degelijke verpleging in veel gevallen van ergere besmetting bevrijd worden en door passende verzorging en toegediende medicaties tot genezing worden gebracht. In 1852 werd het mannenhospitaal van het vrouwenhospitaal afgescheiden. De mannenafdeling verhuisde naar de Gentsestraat met toegang langs die straat. In 1903 werd in de hof, op de oostzijde, een ruim, nieuw gebouw opgetrokken dat voor hospitaal zou gebruikt worden. Het werd pas in 1993 gesloopt. In de Roeselaarsestraat werd de naam van het gebouw veranderd. Voortaan heette het "Lourdesgesticht" en bood onderdak aan begoede oudere vrouwen die daar als vaste kostgangsters, hun eigen kamer hadden. Uit dit vroeger hospitaal is het huidig ziekenhuis gegroeid en in latere jaren degelijk vergroot en uitgebouwd.
Zo werd in 1923 het bestaande complex met een gebouw van 33 m x 12 m vergroot en werd er van dan af gesproken van de St. - Jozefskliniek.
In 1979 werd de vroegere Stuiverskapel en de oude gebouwen van het Izegemse hospitaal gesloopt. Op die plaats verrees een gloednieuw gebouw met zeven verdiepingen dat beschikte over de meest moderne accomodaties. Kort samengevat : een kliniek waarop Izegem trots mag zijn.

In de XXe eeuw zijn nog enkele nieuwe taken bijgekomen :

De vroegere Izegemse noodkerk uit 1852-1855 die later de kapel van de Zusters werd en bekend stond als "de Stuiverskapel".
Hier de kapel voor de verandering.

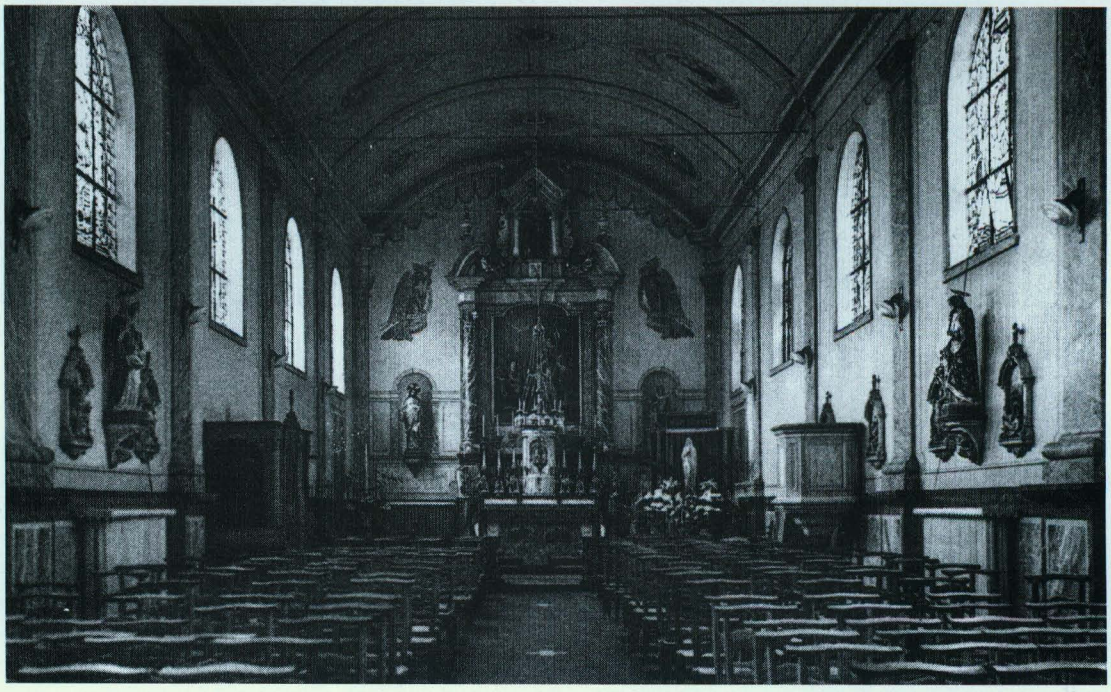

Dezelfde kapel na de verandering.

6. Kinderdagverblijf
Daar tal van jonge moeders uit werken gaan, was er een dringende nood aan kinderopvang; Deze mogelijkheid werd geschapen bij de zusters. Daar de vroegere naam van "De school van de Engelbewaarder" verviel, werd de nieuwe gecreëerde opvang "De Engelbewaarder" geheten.

7. Begeleid wonen
Op de gronden van de vroegere schoenfabriek Vanbeylen, aan de Ommegangstraat (oostkant) werden appartementen opgetrokken voor alleenstaanden die daar onderdak zouden vinden en tevens daar "begeleid zouden wonen". Deze instelling kreeg de naam van "Den Omgang" mee.

8. Opleidingscentrum
Als laatste taak in de rij vermelden we nog "Sjaloom", het opleidingscentrum van de autonome zustergemeenschap.

Het Lourdesgesticht
(Zusters van Maria Ingelmunster)

GEDACHTENIS

van de

RELIGIEUSEN VAN 'T HOSPITAAL VAN ISEGHEM,

overleden sedert zijne stichting, den 31 Juli 1817 :

1. Z. Ursula Van Haverbeke, van Iseghem, overl. 15 Dec. 1820, oud 28
2. » Gertrudis, (Coleta Steen), van Hooghlede, » 11 Nov. 1825, oud 26
3. » Julia, (Rosalia Vande Putte), van Iseghem, » 7 Jan. 1832, oud 27
4. » Joanna, (Rosalia Vynckier), van Iseghem; » 18 Oct. 1833, oud 23
5. » Rosalia Callens, van Iseghem; overleden 19 Nov. 1840, oud 43
6. » Clara, (Rosalia Masselus), van Rousselare; † 23 Dec. 1840, oud 31
7. » Maria, (A. M. C. Holvoet), van Wevelghem; » 15 Aug. 1843, oud 44
8. » Julia, (Amelia Parmentier), van Iseghem; » 4 Nov. 1843, oud 25
9. » Catharina, (Ursula De Jonghe), van Iseghem, † 27 Juni 1844, oud 23
10. » Lucia, (Theresia Vande Putte), van Iseghem; †19 Jan. 1846, oud 43
11. » Vincentia, (Virginia Maes), van Ingelmunster; †12 Oct. 1847, oud 33
12. » Clara, (Seraphina Vynckier), van Iseghem; † 23 Febr. 1849, oud 32
13. » Agatha, (Coleta Driesens), van Iseghem; overl. 14 Dec. 1855, oud 47
14. » Gertrudis, (Rosalia Van Raes), van Iseghem; » 18 Maart 1856, oud 50
15. » Victoria Steen, van Hooghlede; overleden 30 Maart 1856, oud 55
16. » Theresia, (Rosalia Van Steenkiste), van Iseghem; † 9 Jan. 1861, oud 47
17. » Ursula, (Beatrix Boudecour), van Kortrijk; overl. 13 Juni 1863, oud 66
18. Moeder Coleta, (Regina Vandaele), van Iseghem, stichteresse; overleden den 23 December 1868, oud 74 jaar.
19. Z. Rosa, (A. R. Vanden Bulcke), van Ledeghem; † 12 Maart 1870, oud 60
20. » Barbara Wallacy, van Iseghem; overleden 8 April 1870, oud 76
21. » Perpetua, (Ther. Van Parys), van Pitthem; overl. 5 Mei 1872, oud 53
22. » Benedicta, (Julia Vanden Driessche), van Waereghem, overleden tot Emelghem den 1 Mei 1874, oud 44 jaar.
23. » Catharina De Jonckheere, van Hooghlede, overleden in het Oudmanhuis van Kortrijk 13 Juli 1877, oud 61 jaar.
24. » Augustina, (Elisa Verhaeghe), van Dottenijs; † 29 Oct. 1877, oud 28
25. » Gabriël, (R. C. Staelens), van Leffinghe; overl. 3 Juni 1878, oud 30
26. » Michaël, (Florentia Vivey), van Eerneghem; » 22 Maart 1880, oud 33
27. » Theresia De Gryse, van Rumbeke, † te Kortrijk 24 Feb. 1883, oud 84
28. » Ignatia, (Melania De Laeter), van Moen, overl. 21 Aug. 1884, oud 30
29. » Julia, (Silvia Vanden Bulcke), van Iseghem; » 7 Dec. 1886, oud 36
30. Moeder Joanna, (Coleta Driesens), van Ardoye: » 21 Jan. 1887, oud 65
31. Z. Thecla, (Barbara Buyck), van Oostroosebeke; » 8 April 1887, oud 41
32. » Agnes, (Maria Ther. Saisir), van Woumen; » 3 Maart 1889, oud 70
33. » Lucia, (Theresia De Coene), van Wevelghem, » 16 Nov. 1889, oud 61

Lijst van de kloosterzusters

nr.	Kloosternaam wereldlijke naam	dochter van,,,	° geboren te ^ gedoopt te	geprofest...	overleden te.... op,,,
1	Zr. Moeder COLETA Regina Vandaele	Hilarius Regina Vanbaelberghe	^ Izegem 10.03.1794	08.09.1822	23.12.1868
2	Zr. BARBARA Barbara Wallaey	Petrus Jacoba Denys	^ Izegem 17.10.1794	08.09.1822	08.04.1870
3	Zr. URSULA Vanhaverbeke		^ Izegem 1792		15.12.1820
4	Zr. ROSALIA Rosalia Callens	Jozef Anne Maria Barbe Maes	°^ Izegem 07.09.1793	08.09.1822	09.11.1840
5	Zr. GERTRUDIS Coleta Steen	Petrus Maria Josepha Labeeuw	°^ Hooglede 21.09.1799	08.09.1822	11.11.1825
6	Zr. VICTORIA Valentine Steen	Petrus Maria Josepha Labeeuw	°^ Hooglede 25.03.1801	21.09.1824	30.03.1856
7	Zr. URSULA Beatrix Boudecour	Carolus Clara Anna Kosta	° Kortrijk 28.09.1797	10.08.1826	13..06.1863
8	Zr. THERESIA Degrijse		°Rumbeke 1799	06.08.1827	Kortrijk 24.02.1883
9	Zr. CLARA Rosalia Maselus		°^ Roeselare 20.09.1809	08.09.1829	15.08.1840
10	Zr. Maria Anna M.C. Holvoet		°^ Wevelgem 21.11.1799	08.09.1829	15.08.1843
11	Zr. LUCIA M. Theresia Vandeputte	Petrus Maria Josepha Tanghe	°^ Izegem 18.11.1803	04.08.1830	19.01.1846
12	Zr. JULIA (novice) Rosalia Vandeputte	Petrus Maria Josepha Tanghe	°^ Izegem 05.11.1805		07.01.1832
13	Zr. JOANNA (novice) Rosalia Vynckier	Johannes Frans Isabella Van Marcke	° Izegem 1810		18.10.1833
14	Zr. GERTRUDIS Rosalia Van Raes		° Izegem 01.06.1806	08.09.1834	18.03.1856
15	Zr. VINCENTIA Virginia Maes		° Ingelmunster 17.11.1814	03.11.1835	12.10.1847
16	Zr. CATHARINA Dejonckheere		°^ Hooglede 03.11.1816	04.09.1837	Kortrijk 13.07.1877
17	Zr. ROSA Amelia Rosalia Vandenbulcke	Carolus Theresia Anna Bossuyt	° Ledegem 25.04.1810	04.09.1837	12.03.1870
18	Zr. AGATHA Coleta Driessens	Johannes Baptista Isabella Demeulenaere	° Izegem 09.09.1808	31.03.1840	14.12.1855
19	Zr. CLARA Seraphina Vynckier	Johannes Franciscus Isabella Van Marcke	° Izegem 14.01.1817	25.06.1841	23.02.1849

nr.	Kloosternaam wereldlijke naam	dochter van,,,	° geboren te ^ gedoopt te	geprofest...	overleden te.... op,,,
20	Zr. THERESIA Rosalia Vansteenkiste	Theodorus Theresia Demarez	° Izegem 02.09.1814	25.06.1841	09.01.1861
21	Zr. JULIA Amelia Virginia Parmentier	Ivo Maria-Barbara Lecoutere	° Izegem 03.12.1818	17.03.1843	04.11.1843
22	Zr. CATHARINA Ursula Dejonghe	Joseph Regina Tanghe	° Izegem 16.03.1821	28.12.1843	27.06.1844
23	Zr. ALOYSIA Barbara Victoria Defoort	Petrus Barbara Godeeris	° Oekene 19.12.1823	21.11.1845	10.01.1894
24	Zr. PERPETUA Theresia Van Parys	Joseph Rosa Muylaert	° Pittem 26.09.1819	30.12.1845	05.05.1872
25	Zr. MARIE Barbara De Bever	Eugenius Justina Ludwina Vermeulen	° Rumbeke 22.09.1821	09.09.1846	09.05.1908
26	Zr. LUCIA Francisca Dejaegher	Franciscus Barbara Populiere	° Lichtervelde 1822	niet geprofest	
27	Zr. AGNES Maria Theresia Soisir	Emmanuel Perpetua Desodt	° Woumen 02.05.1819	24.04.1849	03.03.1889
28	Zr. JOANNA Coleta Driesens	Theodorus Anna Catharina Depuydt	° Ardooie 08.02.1822	17.10.1849	21.01.1887
29	Zr. SCHOLACTICA Paulina Vanhauwaert	Joannes Emmanuel Barbara Theresia Verbeke	° Vichte 11.02.1821	23.12.1850	18.11.1901
30	Zr. CATHARINA Eugenia Vandeputte	Franciscus Rosalia Van Wambeke	° Pittem 18.01.1822	13.08.1851	01.08.1890
31	Zr. VINCENTIA Eugenia Vandaele	Franciscus Sophia De Brabandere	° Ronse 11.01.1827	28.10.1851	25.11.1906
32	Zr.CELESTINA Rosalia Verwilst	Joannes Theresia Wille	° Zomergem 24.02.1826	02.05.1854	08.08.1900
33	Zr. LUCIA Theresia Decoene	Albertus Seraphine Watteyne	° Wevelgem 09.11.1828	07.11.1855	16.11.1889
34	Zr.CLARA Julia De Jonghe	Martinus Rosalia Verhamme	° Izegem 13.03.1836	22.04.1857	07.12.1899
35	Zr. MATHILDE Rosalia Deleersnijder	Gregorius Marie Pauwels	° Oeselgem 21.12.1831	10.11.1857	19.01.1911
36	Zr. BENEDICTA Julia Vandendriessche	Carolus Regina Maes	° Waregem 03.09.1830	19.07.1858	Emelgem 01.05.1874
37	Zr. BERNARDE Theresia Rebry	Martinus Ludovicus Barbara Theresia Vermaut	° Izegem 06.02.1830	19.07.1858	19.12.1900
38	Zr. DOMINICA Mathilde Daels	Masselinus Catharina Allaert	° Wevelgem 03.08.1832	17.05.1859	09.10.1890

nr.	Kloosternaam wereldlijke naam	dochter van,,,	° geboren te ^ gedoopt te	geprofest...	overleden te.... op,,,
60	Zr. IGNATIA Barbara Wyffels	Constantinus Melania Vereecke	° Izegem 27.08.1865	25.08.1887	06.07.1955
61	Zr. URSULA Elodie Marie Vandeputte	Henri Nathalie Mestdag	° Oostrozebeke 21.05.1864	27.06.1888	11.11.1943
62	Zr. ROSA Celina Marie Vandenhende	Francis Henrica Debrouwere	° Wielsbeke 10.09.1866	26.02.1889	22.03.1948
63	Zr. JULIE Marie D'Havelooze	Leo Ursula Mores	° Vichte 26.03.1864	03.06.1890	11.05.1944
64	Zr. ANASTASIA Romanie Herteleer	Blandinus Amelia D'hoore	° Aalter 24.10.1867	03.06.1890	22.06.1918
65	Zr. LIVINA Pauline De Ruytter	Louis Sophie Meersseman	° Brugge 01.01.1865	21.06.1892	17.02.1929
66	Zr. PAULA Elodie Cheyns	Eduard Nathalie Sophia Delobelle	° Heestert 10.07.1867	03.11.1892	31.08.1938
67	Zr. MAGDALENA Eugenia Straatburgh	Petrus Melanie Coopman	° Alveringem 26.02.1866	03.11.1892	14.06.1945
68	Zr. AGNES Romanie Lietaert	Josephus Rosalia Rebry	° Izegem 04.03.1868	03.07.1894	24.11.1950
69	Zr. VERONICA Leonie D'havelooze	Leo Ursula Mores	° Vichte 26.04.1867	23.09.1896	09.10.1913
70	Zr. ANNA Eudoxie Desmet	Eudardus Judtih Derycke	° Moen 03.08.1867	21.07.1896	30.09.1946
71	Zr. BERCHMANS Sylvie Vandermeersch	Franciscus Sophie Duyssaert	° Reninge 02.12.1870	31.01.1898	23.06.1915
72	Zr. HILONIA Marie Gheysen	Ivo Rosalia Vansteenkiste	° Izegem 06.05.1877	31.01.1898	05.12.1948
73	Zr. STANISLAUS Marie Porteman	Petrus Barbara Bergeman	° Izegem 03.04.1874	19.07.1898	14.09.1903
74	Zr. ALOYSIA Leonie Vanden Driessche	Frederic Ida Vannesche	° Waregem 19.12.1876	19.07.1898	07.09.1899
75	Zr. MARIE JOSEPH Maria Serpahina Demuyt	Charles Louis Francisca Claeys	° Ruiselede 02.04.1872	12.04.1901	27.08.1950
76	Zr. JOANNA Elisa Vereecke	Joannes Barbara Vandendriessche	° Izegem 08.02.1874	12.04.1901	19.02.1960
77	Zr. GENOVEVA M. Theresia Clementine D'Artois	Joannes Barbara Devoldere	° Izegem 23.11.1872	12.04.191	16.01.1956
78	Zr. PHILOMENA Margaretha Maria Denys	Henricus Lucia Laridon	° Izegem 17.07.1882	06.09.1901	17.01.1925
79	Zr. CYRILLA Elisabeth Josepha Bostoen	Ludovicus Theresia Herman	° Izegem 20.03.1877	24.09.1902	13.07.1938

nr.	Kloosternaam wereldlijke naam	dochter van,,,	° geboren te ^ gedoopt te	geprofest...	overleden te.... op,,,
80	Zr. LAURENTIA Maria Augusta Deleersnijder	Franciscus Sophie Lecluyse	° Wielsbeke 02.08.1879	24.09.1902	08.09.1935
81	Zr. MARGARETHA Augusta Elisa Pierar	Ludovicus Anna Theresia Constantia Senave	° Alveringem 26.06.1883	22.04.1903	19.04.1930
82	Zr. CLARA M. Louise Naessens	Bruno Tecla Decabooter	° Waregem 01.12.1874	22.04.1903	23.07.1963
83	Zr. ALOYSIA Leonie Pelagie Bostoen	Carolus Ludovicus Barbara Theresia Herman	° Izegem 26.06.1875	22.04.1903	08.12.1951
84	Zr. MARTHA Elisa D'Artois	Johannes Barbara Devoldere	° Izegem 09.04.1879	17.08.1904	06.11.1926
85	Zr. GERARDE Emma Elisa Descheemaeker	Johannes Nathalie Vandewalle	° Oekene 20.07.1883	05.05.1906	01.10.1953
86	Zr. MARTINA Leonie Marie Wybo	Franciscus Marie Louise Vandewynckele	° Ardooie 09.05.1880	05.05.1906	11.09.1920
87	Zr. GERMANA Emma Maria Crevits	Carolus Ludovicus Eugenia Knockaert	° Eernegem 13.03.1883	05.05.1906	02.03.1962
88	Zr. THERESIA Maria Sylvie Dejonckheere	Petrus Theresia Dejonghe	° Izegem 10.08.1884	02.07.1907	18.12.1944
89	Zr. AUGUSTINA Elisa Maria Dumortier	August Juliana Tyvaert	° Roeselare 20.02.1881	22.07.1907	08.12.1944
90	Zr. BRIGITTE Alida Maria Decraemer	Camiel Nathalie Dewaele	° Aarsele 12.08.1881	22.07.1908	21.07.1957
91	Zr. LUCIA Elisabeth Maria Vandenbussche	Petrus Octavie Bernaert	° Woesten 21.09.1884	02.02.1909	20.01.1912
92	Zr. DONATA Philomene Josephine Vansteenkiste	Petrus Marie Dewaele	° Izegem 15.09.1885	07.02.1910	13.06.1963
93	Zr. ELISABETH Magdalena Catharina Vyncke	August Romanie Clauw	° Izegem 12.02.1890	16.04.1914	24.11.1973
94	Zr. MARIA Celina Maria Barbara Vandenhende	Henri Barbara Vercuysse	° Wielsbeke 25.09.1890	16.04.1914	21.04.1937
95	Zr. ANDREA Germaine Vercruysse	Constantinus Julie Verschelde	° Wielsbeke 09.12.1892	23.09.1915	02.06.1981
96	Zr. SERAPHINA Mathilde Vanhalst	Leopold M. Louise Demyttenaere	° Gullegem 15.04.1886	23.09.1915	05.09.1961

nr.	Kloosternaam wereldlijke naam	dochter van,,,	° geboren te ^ gedoopt te	geprofest...	overleden te.... op,,,
97	Zr. VINCENTIA Marie Devoldere	Carolus Marie Vanderzyppe	° Izegem 23.10.1887	23.09.1915	13.09.1979
98	Zr. BERNARDE Martha Debruyne	Carolus Louise Ghesquiére	° Esen 15.05.1892	23.09.1915	27.12.1978
99	Zr. DOMINICA Maria Vandenbranche	Carolus Maria Verkinder	° Menen 23.10.1892	05.09.1916	21.10.1976
100	Zr. ALBERTA Marie Louise Bourgeois	Henri Elodie Desaer	° Izegem 18.06.1898	05.09.1916	03.11.1966
101	Zr. LUCIA Irma Emma Lapeire	Johannes Melanie Vancoillie	° Ardooie 30.06.1890	05.09.1916	17.07.1959
102	Zr. JOSEPHINE Marie Magdalene Berauw	Henri Romnaie Eeckhout	° Izegem 01.04.1894	21.04.1920	18.06.1975
103	Zr. LUTGARDE Marie Bogaert	Charles Romanie Vandenberghe	° Roeselare 05.07.1897	21.04.1920	01.10.1968
104	Zr. VERONICA Maria Magdalena Wallays	Carolus Louise Defoort	° Rumbeke 20.05.1894	21.04.1920	06.03.1994
105	Zr. CECILIA Anastasia Pattyn	Isidoor Marie Louisa Vandendriessche	° Passendale 24.11.1894	23.11.1919	07.12.1919
106	Zr. MARCELLA Irma Masquelin	Constantinus Louise Debruyne	° Gullegem 14.08.1896	21.04.1920	27.04.1962
107	Zr. CHRISTINA Elodie Marie Haelewijn	Jules Romanie Dewulf	° Kortemark 23.10.1896	13.06.1922	04.01.1975
108	Zr. IMELDA Agrippina Bolle	Henri Maria Velle	° Edewalle 21.02.1902	13.06.1922	25.10.1986
109	Zr. LUDWINA Margaretha Bouché	Alphons Mathilde Masyn	° Westkapelle 16.06.1897	13.06.1922	30.01.1991
110	Zr. CAMILLA Julia Rosseel	Pieter Pharailde Houthaeve	° Oekene 29.04.1894	27.12.1922	07.10.1924
111	Zr. BERCHMANS Maria Magdalena Descheemaeker	Petrus Marie Roelens	° Izegem 17.08.1898	22.09.1924	07.02.1984
112	Zr. STANISLAS Flavie Irma cardon	Ivo Stephanie Mathilde Verpoort	° Lendelede 28.07.1891	12.04.1926	24.07.1974
113	Zr. COLETA Magdalena Maria Vandercruysse	Carolus Ludovicus Amelia Maria Jonckheere	° Ichtegem 15.04.1903	11.11.1926	27.01.1986
114	Zr. SCOLASTICA Magdalena Deforche	Aloys Maria Theresia Vandecasteele	° Izegem 03.10.1895	22.11.1927	03.09.1973

nr.	Kloosternaam wereldlijke naam	dochter van,,,	° geboren te ^ gedoopt te	geprofest...	overleden te.... op,,,
115	Zr. MARTINA Blanche Decoutere	Henri Irma Seynaeve	° Izegem 20.05.1907	16.07.1928	13.05.1947
116	Zr. CAMILLA Maria Vermeersch	Camiel Lucie Depickere	° Ingelmunster 17.10.1900	16.07.1928	22.02.1994
117	Zr. GERTRUDA Maria Capelle	Gustave Pharailde Vandamme	° Beveren 27.01.1902	27.11.1929	29.11.1988
118	Zr. MECHTILDE Maria Bataille	Francois Irma Vanlerberghe	° Ingelmunster 10.11.1907	27.11.1929	
119	Zr. JULIANA Maria Demeulenaere	Constant Julianna Van Robaeys	° Roeselare 12.05.1898	27.11.1929	03.11.1982
120	Zr. MARIE BERNADETTE Martha Swaenepoel	Alois Romanie Vandevoorde	° Passendale 27.11.1900	29.08.1930	01.01.1994
121	Zr. SABINA Marie Louise Deneckere	Richard Zoë Huyzentruyt	° Heule 18.08.1912	19.09.1932	23.06.1945
122	Zr. MARIE ANTONIA Maria Maes	Petrus Flavie Reverez	° Oekene 24.08.1905	18.01.1933	07.10.1938
123	Zr. MARIE MONICA Maria Declerck	Gustaaf Sidonie Balduyck	° St.-Baafs-Vijve 07.04.1905	03.05.1933	12.10.1963
124	Zr. MARGARETA Antoinette Rosseel	Constant Maria Verbeke	° Rumbeke 11.02.1910	03.05.1933	01.12.1978
125	Zr. MARIE LOUISE Maria Vuylsteke	Jules Louise Degraeve	° Rollegem- Kapelle 29.01.1910	27.09.1933	07.05.1988
126	Zr. MARIE CECILIA Marguerite Willaert	Cyriel Elisa Demarée	° Werken 28.04.1914	27.09.1933	19.05.1993
127	Zr. MARIE LIVINA Caroline Mertens	Livinus Josephine Aerts	° Geel 10.01.1910	04.06.1934	18.09.1974
128	Zr. MARIE MARTHA Aza Vanackere	Emiel Marie Crombez	° Ardooie 20.01.1911	04.06.1934	17.10.1996
129	Zr. MARIA FRANCISCA Martha Vuylsteke	Petrus Maria Vandoorne	° St.-Eloois-Winkel 27.10.1904	27.02.1935	02.02.1975
130	Zr. MARIE PHILOMENE Alice Demeyere	Odiel Stefanie Vermeeren	° Oeselgem 29.08.1909	29.04.1936	24.10.1968
131	Zr. MARIE RAPHAEL Adronie Claeys	Alois Eufrasie Decock	° Lichtervelde 25.11.1911	29.04.1936	14.10.1942
132	Zr. M. CORNELIA Laura Vancoillie	Camiel Irma Verschoore	° Oostrozebeke 29.12.1908	11.11.1938	
133	Zr. MARIE DAMIANA Clara Decavele	Jules Irma D'Heygers	° Ingelmunster 30.07.1909	11.11.1938	18.04.1988
134	Zr. MARIE BENEDICTA Maria Vermeulen	Cyriel Adeline Maertens	° Long Jumeau (F.) 29.07.1916	08.12.1939	17.05.1992

nr.	Kloosternaam wereldlijke naam	dochter van,,,	° geboren te ^ gedoopt te	geprofest...	overleden te.... op,,,
135	Zr. MARIE AMANDA Paula Callewaert	Karel Adronie Boone	° Hooglede 25.03.1912	08.12.1939	27.10.1968
136	Zr. MARIE LAURENTIA Elisabeth Vincke	Cyriel Maria Rebry	° Rollegem-Kapelle 07.10.1915	08.12.1939	18.01.1996
137	Zr. MARIE CYRILLA Elisabeth Desmedt	Cyriel Elodie Demets	° Kachtem 20.11.1917	20.05.1942	
138	Zr. MARIE ANTONIA Magdalena Dewilde	Henri M. Louise Mazeure	° Loqniy (F.) 05.08.1916	20.05.1942	22.09.1990
139	Zr. MARIE GABRIEL Ivonne Germaine Roelens	Karel Lodewijck Flavie Waignein	° Rumbeke 26.05.1915	13.01.1943	11.12.1996
140	Zr. MARIE PAULA Maria Vandeginste	Jules Maria Verbeke	° Izegem 12.08.1919	13.01.1943	29.01.1992
141	Zr. MARIE MICHAEL Julienne Deseck	Karel Pharailde Cappelle	° Hooglede 21.08.1911	13.01.1943	
142	Zr. MARIE VALENTINE Maria Theresia Vandewalle	Jules Zoë Debeuckelaere	° Handzame 09.11.1919	12.04.1944	
143	Zr. MARIE RAPHAEL Georgine Germaine Snaet	Omer Margriet Mallisse	° Kachtem 08.10.1921	12.04.1944	
144	Zr. MARIE GEMMA Maria Jacoba Masquelin	August Idalie Dendauw	° Gullegem 08.08.1926	07.10.1946	07.01.1969
145	Zr. MARIA Jeanne Maria Lapeire	Maurits Madeleine Vandeputte	° Izegem 21.03.1920	07.10.1946	
146	Zr. MARIE MADELEINE Godelieve Maria Lambrecht	Dorseau Alida Vanackere	° Meulebeke 05.09.1922	05.09.1951	
147	Zr. MARIE ROSA Godelieve Martha Decoene	Constant Adrienne Van Cokeren	° Ledegem 25.04.1934	29.07.1953	
148	Zr. MARIE GODELIEVE Anna Maria Vergauwe	August Maria Vanackere	° Koolskamp 26.08.1929	09.10.1955	

* Tot hier loopt de oude geschreven naamlijst van de zusters (Archief van de St.-Jozefskliniek). De andere namen en gegevens komen ook uit dit archief.

Op 21 september 1954 ging de hele kloostergemeenschap van de Zusters van Barmhartigheid over tot die van de Zusters van Maria van Ingelmunster.

Wij danken Z.E. Moeder Overste en de Zusters van Maria van Ingelmunster voor de gegevens die ons door hen verstrekt werden bij het opmaken van dit artikel.

VOETNOTEN

1 M. RYCKAERT, *Sint-Janshospitaal 1188 - 1976*, p.15.

2 A. VANDROMME, *Brigitte De Meestere 1731 - 1785*, in *Ten Mandere* nr. 51 (aug. 1978) p. 89-121.

3 Wijk ten zuiden van het centrum, op het einde van de Blekerijstraat en zeker op een half uurtje gaans van het vroegere klooster van de Grauwe Zusters.

4 Ziekenhelpsters, verbonden aan het klooster van de Grauwe Zusters.

5 Klooster dat te Izegem gesticht werd in 1486.
Zie daarover meer bij :R. BEKAERT, *Het klooster van de Grauwe Zusters te Izegem*, in *Ten Mandere* nr. 19 (sept. 1967) p. 3-35.
Zie ook E.P. HILDEBRAND, *Le Couvent der Soeurs Grises à Iseghem (d'avant 1486 jusqu'en 1796).* in *Neerlandica franciscana*, jg 2 (1919) p. 9-55.

6 *D.A.I.*, Brievenbundel met geschriften die aan Brigitta De Meestere gericht werden in de tweede helft van de XVIIIe eeuw.

7 E.H. Jacobus-Guillelmus-Benedictus De Beir.
Zoon van J.J. De Beir en J.J. Lafond en zevende van negen kinderen. Geboren te Poperinge op 2 april 1763. Studeerde bij de Recolletten van zijn geboortestad. Hij beëindigde zijn retorica in Sint-Omaars om reden dat er in Poperinge toen geen retoricaklas bestond. Daarna ging hij naar het seminarie te Ieper en bezocht de hogeschool van Dowaai. Hij werd priester gewijd te Ieper op 8 maart 1788.
Eerst werd hij onderpastoor in het Frans-Vlaamse Rubrouck bij Kassel op 23 augustus 1788, korts daarop te Beselare tot 1792 en te Poperinge (O.-L.-V.-parochie) van 1792 tot 1794. Daarna werd hij benoemd als onderpastoor te Moorslede en proost te Slijpskapelle.
Gedurende de Beloken Tijd was hij missionaris in Frans-Vlaanderen (in het Franse deel van het bisdom Ieper).
Daar werd hij in 1796 gevangen genomen. Hij verbleef in de gevangenissen van Kassel en Hasebroek. Door vriendenhulp werd hij op een heel bijzondere manier bevrijd. In 1803 was hij pastoor te Hollebeke.
Na de dood van pastoor Joannes B.J. Nolf in 1808 werd hij op eigen vraag door de bisschop van Gent benoemd te Lendelede. Daar bleef hij 46 jaar pastoor van deze kristenheid. Hij staat er bekend als de stichter van het klooster (1811), van het Godshuis en van de kapel. In 1835 zorgde hij voor de uitbreiding van de school. Benevens de kerk kregen ook de kruiskapel en de sacristie verbeteringen onder zijn pastoraat.
Hij stierf te Lendelede op 1 februari 1854.

8 In de Franse Tijd werd het bisdom Brugge in 1802 opgeheven. Het werd versmolten met het bisdom Gent. Vandaar dat de opleiding, ook na de Napoleonistische tijd en tijdens de Hollandse periode niet in Brugge gebeurde.
Pas in 1834, na de wederoprichting van het bisdom Brugge met Mgr. Franciscus-Renatus Boussen kwamen weer het Klein Seminarie van Roeselare en het Grootseminarie van Brugge aan bod.

9 Theresia Verlinde (Ook Barbe geheten) woonde op de zuidzijde van de Roeselaarsestraat nr. 46 (kadasternummer A 679). Zij woonde daar met enkele wezen samen en baatte met hen een spinnerij uit om op die manier in hun dagelijks onderhoud te voorzien.

10 *D.A.I.*, *Slossefonds*, bundel VI/49.

11 Voor een uitvoerig relaas zie R. VERHOLLE *Verkoop van de prinselijke goederen te Izegem*
in *Ten Mandere* nr. 5 (maart 1962)p. 20-28 en nr. 6 (okt. 1962) p. 16-36.

12 Deze grote verkoping vond plaats onder het Hollands Bewind, vandaar dat de geldwaarden in guldens uitgedrukt werden.

13 Kan. G.F. Tanghe is vooral bekend om zijn parochieboeken en om zijn sermoenen. Hij was ook een geboren Izegemnaar. Voor een uitvoerige biografie en bibliografie zie A. VANDROMME, *Kan. Guilielmus Franciscus Tanghe* in *Ten Mandere* nr. 53 (maart 1979) p. 3-56.

14 Joseph Vanden Bogaerde : (Kortrijk, 26 april 1793 -Kortrijk 21 juli 1832). Van beroep was hij koopman en woonde te Izegem aan de Marktstraat, nr. 2. Op 11 november 1830 werd hij verkozen als de eerste Izegemse burgemeester onder onafhankelijk Belgisch bestuur. Hij was gehuwd met Theresia Felicitas Maes te Izegem op 16 juli 1821.

15 Izegem : Tot in het begin van de XXe eeuw was het gehele Izegemse grondgebied slechts één kerkelijke parochie; Dat bleef zo tot in 1907. Zo is het bekend dat het wel een grote groeiende gemeente was.

Daarbij de volgende cijfers :

In 1817	± 7650
in 1830	8425
in 1870	8451
in 1900	12172
in 1907	14130

[16] Gegevens naar een geschreven nota van L. SLOSSE in *Leven van Sint-Tillo.*

[17] GRAUWE ZUSTERS.

In de loop van de XVe eeuw kwam hier aan de Roeselaarsestraat een klooster van Grauwe Zusters tot stand dat een goede bekendheid genoot. Het omvatte de gronden van de verdwenen gemeenteschool en strekte zich westwaarts uit tot aan de toegang van de huidige kliniek. Dit klooster bleef hier stand houden tot aan de Franse Revolutie. Dan werd het, net als zoveel andere kloosters, door de Republiek ontbonden. Alle goederen werden geconfisceerd en openbaar verkocht. De zusters werden uit hun klooster verjaagd en over Vlaanderen verspreid. De laatste religeuze van het Klooster der Grauwe Zusters van Izegem stierf in het begijnhof van Gent in 1806. Zie ook R. BEKAERT, *Het klooster* in *Ten Mandere, nr. 19 (VII/3) p. 3-35.*

[18] Mgr. Nicolas Wiseman (1802-1865).

Hij werd op 3 augustus 1803 in Sevilla (Spanje) geboren als zoon van Jacques Wiseman. Zijn voorgeslacht speelde een belangrijke rol in de rangen van de oude Britse adel. Hij groeide op in Engeland en werd kardinaal-aartsbisschop van Westminster waar hij stierf op 15 februari 1865.

[19] J. GELDHOF, *Kerk van Sint-Hilonius Izegem*, Strobbe, Izegem, 1955. Hilonius is latijn voor Tillo.

[20] K. LARIDON, *De Stuiverskapel* Ondersteuningsgenootschap der Zusters van Liefde, St.-Jozefskliniek, Izegem, 1976.

BIBLIOGRAFIE

A. Onuitgegeven bronnen :

D(ekanaal) *A*(rchief) *I*(zegem) *:*

Slossefonds II/32, *Verslag van Algemene vergadering 1858 en 1859.*

Slossefonds VI/49, *Lijst van de eerste zusters.*

Slossefonds VI/5O, *Geschiedenis van het hospitaal van Iseghem 1817-1889.*

Brieven van Brigitta De Meester.

Archief Fondation Raphaël et Marie Gillès de Pélichy :

Acta de donation pour un hospice d'hommes et de femmes à Iseghem.-26 febr. 1830.

Zusters van Liefde, Izegem : aanvulling van de naamlijst van de Zusters van deze kloostergemeenschap.

Archief Antoon Vandromme :

Atlas Cadastral...de la Commune d'Iseghem... par P.C. Popp, 1834.

B. Uitgegeven werken :

R. BEKAERT, *Het klooster van de Grauwe Zusters te Izegem*, in *Ten Mandere* nr. 19 (sept. 1967) p. 3-35.

J. GELDHOF, *Kerk van Sint-Hilonius Izegem*, Strobbe, Izegem, 1955.

Dit boek werd uitgegeven ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de St.-Tillokerk.

F. GEVAERT, *De Republikeinse Kalender*, UGA, Heule, 1965.

R. HOUTHAEVE, *Moorslede het Lievensdorp*, Hochepied, Izegem, 1988 p. 116-117.

K. LARIDON, *De Stuiverskapel* Ondersteuningsgenootschap der Zusters van Liefde, St.-Jozefskliniek, Izegem, 1976.

P.A. MEERSSEMAN, *Geschiedenis van Lendelede*,Meersseman, Lendelede, Hector Lagae, Blankenberge, 1902, Anast. herdruk Familia et Patria, Kortemark, 1978.

M. RYCKAERT, *Sint-Janshospitaal 1188 - 1976*, Die Keure, Brugge, 1977.

L. SLOSSE, *Rond Kortrijk* (deel II p. 1121-1122), J. De Meester, Roeselare, 1903-1904. Herdruk Familia et Patria, Handzame, 1977.

G.F.TANGHE, *Parochieboek van Iseghem*, Wed. De Schrijver-Van Haecke, Brugge, 1862-1863, p. 264-269.

A. VANDROMME, *Brigitte De Meestere 1731 - 1785*, in *Ten Mandere* nr. 51 (aug. 1978) p. 89-121.

Georges WHITE, *Le Cardinal Wiseman*, (traduit librement de l'anglais), Castermans, Tournai, 1867.2e édition

IZEGEMSE BORSMBETOGING IN 1929

Kurt Himpe

50 jaar geleden, op 12 april 1946, werd Dr. August Borms in Elsene geëxecuteerd. Elk jaar wordt het neerschieten van "een monument van de Vlaamse Beweging" herdacht tijdens de nationale Bormshulde. In Izegem wordt de naam van Borms verbonden met de grote verboden betoging van 1929. Een terugblik op die gebeurtenis.

August Borms[1]

August Borms, geboren in Sint-Niklaas op 14 april 1878, was een zoon van een arbeider die zich tot de gegoede stad had opgewerkt. Na zijn middelbare opleiding aan het Klein Seminarie in Sint-Niklaas volgde hij van 1896 tot 1902, louter uit Vlaamsgezindheid, de pas opgerichte leergang voor Germaanse filologie in Leuven. Later werd hij als leraar vastbenoemd in Antwerpen en vestigde zich in Merksem bij Antwerpen.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog speelde hij een belangrijke rol in het activisme, een beweging die met behulp van de Duitse bezetter de Vlaamse kwestie wilde activeren en de Vlaamse eisen wilde doordrukken. In het begin van de oorlog was hij nochtans sterk Belgisch-gezind. Maar de regering maakte geen einde aan de anti-Vlaamse strijd en laster en Borms ontving regelmatig klachten over het achterstellen van Vlaamse frontsoldaten. Daardoor ging hij geleidelijk over tot het activisme.

In 1917 trad August Borms toe tot de Raad van Vlaanderen, een soort volksvertegenwoordiging van toekomstig zelfstandige Vlamingen. Door de deelname aan die raad was Borms officieel in de activistische beweging ingeschakeld.

Na de Eerste Wereldoorlog liet de Belgische regering de activisten oppakken. De meeste

August Borms
(14 april 1878 - 12 april 1946)

leiders (de leden van de Raad van Vlaanderen) weken uit naar Nederland of Duitsland. August Borms, die wel in het land bleef, werd op 8 februari 1919 gearresteerd. De activisten kregen een - voor die tijd tenminste - strenge berechting : 39 personen werden ter dood veroordeeld (een straf die in levenslang werd omgezet) en 273 veroordeeld tot een gevangenisstraf variërend van acht maanden tot levenslang. Verder waren er nog talrijke geringere straffen : veroordelingen tot betalen van een schadevergoeding aan de Belgische staat, schorsen of afzetten van ambtenaren - ook al werden ze niet door een rechtbank veroordeeld - bij het minste spoor van activisme.

August Borms werd op 9 september 1919 door het Hof van Brabant ter dood veroordeeld, een straf die zoals eerder vermeld, omgezet werd in levenslange hechtenis. Hij werd overgebracht naar de gevangenis van Leuven. In 1921 werd van regeringswege voorgesteld hem vrij te laten, op voorwaarde dat hij zich van elke activiteit op Vlaams vlak zou onthouden. August Borms weigerde.

De Bormsverkiezing in 1928[2]

In Vlaams-nationalistische kringen leefde al geruime tijd de gedachte om Borms bij verkiezingen kandidaat te stellen. Door een onregelmatigheid in de uitvoeringsbepalingen van de kieswet was het mogelijk dat iemand, die van zijn politiek rechten beroofd was, toch kandidaat kon worden gesteld. Vroeger was Borms niet als kandidaat voorgedragen omdat de Vlaams-nationalistische Frontpartij geen zetel op het spel wou zetten[3].

In 1928 deed zich in Antwerpen echter een onverwachte gelegenheid voor. Door het overlijden van Richard Kreglinger, liberaal kamerlid voor het arrondissement Antwerpen, voor wiens zetel er geen plaatsvervanger was, moest op 9 december 1928 een tussentijdse verkiezing gehouden worden. Zoals gebruikelijk bij een dergelijke situatie stelden de katholieken en socialisten geen kandidaat voor en riepen ze hun kiezers op om blanco te stemmen. De liberale partij, de twee communistische (Trotzkisten en Stalinisten) partijen en de Frontpartij stelden wel iemand voor. Borms werd kandidaat voor de Frontpartij. Hij was een activistisch symbool voor amnestie geworden. Het was dan ook het opzet van Herman Vos, Vlaams-nationalistisch volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Antwerpen, de tussentijdse verkiezing tot een referendum tegen de anti-Vlaamse politiek in het algemeen en over de amnestie in het bijzonder te maken.

Het succes was overdonderend. Hoewel de meest optimistische schattingen van de Frontpartij niet hoger gingen dan 60 000 stemmen, haalde Borms 83 058 stemmen, de liberale kandidaat Paul Baelde 44 410. De Kamer verklaarde de verkiezing ongeldig en de liberale kandidaat werd volksvertegenwoordiger. Toch had deze Bormsverkiezing de Belgische politiek grondig door elkaar geschud. Onder invloed van de amnestiebeweging werd in de Kamer een wetsvoorstel voor amnestie ingediend. Door de goedkeuring ervan werd Borms op 19 januari 1929 vrijgelaten. August Borms begon toen aan een triomfantelijke rondreis door Vlaanderen.

Vlaamse triomf te Izegem : de Bormsbetoging

Izegem was, na een zegetocht door Antwerpen, de eerste West-Vlaamse stad die Borms op zijn triomftocht aandeed. De toenmalige katholieke burgemeester Cyriel Staes had de betoging verboden, maar de optocht ging toch door : *"[...] het stond op ieders gelaat te lezen dat de Vlamingen ditmaal besloten waren zich niet aan het kleinzielig verbod van een onverantwoordelijk burgemeestertje zouden storen"*[4].

Wat er op die bewuste zondag 3 maart 1929 gebeurde, kunnen we lezen in het onderstaand verslag over de betoging in het nationalistisch weekblad Vlaanderen[5]. Het relaas komt overeen met een artikel dat op 4 maart 1929 in De Schelde, het Antwerpse Vlaams-nationalistisch dagblad, verscheen.
"Heil Izeghem !
De Bormshulde te Izegem is een zegedag geweest voor het Vlaamsche nationalisme. De groote beteekenis van dezen dag is, dat de Vlaamsche nationalisten voor de eerste maal macht tegen macht stelden en den Belgischen "staat van beleg" verbraken. Burgemeester Staes had de betooging verboden en eene sterke macht bereden en onbereden gendarmerie opgevorderd om de orde te handhaven. Ondanks zijn verbod echter, en ondanks de gewapende macht vormde zich een optocht van duizenden, die door de straten van Izegem trok en August Borms naar het Vlaamsche Huis leidde. Tot tweemaal toe chargeerden de

gendarmen de menigte, die even de gelederden opende, om hen door te laten en dadelijk daarop de rijen weer sloot, tot de militaire macht ten slotte machteloos moest toezien.

Op een zeker oogenblik rukte Borms een reusachtig leeuwenvaandel uit de handen van een der vaandeldragers en zwaaide het hoog in de lucht, terwijl de paarden der gendarmen voorbijstoven en de opgetogen menigte in eindeloos gejubel uitbrak. De kreet "Leve Vlaanderen !" was er niet van de lucht.

De zaal van het Vlaamsch Huis was veel te klein om de betoogers te bevatten. Tot driemaal toe moest August Borms de menigte toespreken, eerst in de tuin, daarna in de zaal en ten slotte nog eens op de straat.

De geestdrift bracht zelfs blijkbaar het Vlaamsche gemoed der gendarmen in beroering en een van hen, wien het te machtig werd, riep onder het chargeeren, liggende op zijn paard, terwijl hij met zijn sabel in de lucht zwaaide :"Leve Borms !".

De Beweging is op weg. Niets zal haar loop meer stuiten."

Tijdens de manifestatie waren er, naast Borms, nog drie andere sprekers. André Vandenberghe, Izegems Vlaams-nationalist verwelkomde Borms bij het Vlaams Huis[6] en gaf de menigte een schets van de Vlaamse strijd. Uit interviews en kranteartikels[7] blijkt dat hij een vlot en boeiend spreker was. Joris Van Severen, volksvertegenwoordiger en Spincemaille, een Antwerps doctor in de rechten, brachten daarna hulde aan Borms. Spincemaille gaf August Borms de eretitel van professor van Vlaamse Energie. Borms dankte hen en zijn slotwoord werd in De Schelde als "een nieuwe wekroep tot de verwezenlijking van het nationalistisch ideaal " omschreven. Sommigen vonden het vreemd dat Ward Hermans, volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Mechelen, niet aanwezig was op de Izegemse Bormsbetoging.

Er wordt verteld dat Borms na de toespraken - door de grote menigte - "genoodzaakt" werd om het Vlaams Huis te verlaten en een rustige plaats op te zoeken: via een zij-ingang van het Vlaams Huis kon August Borms uiteindelijk weggeraken en naar het café De Witte Kaproen, tegenover het Vlaams Huis, gaan. Verschillende ooggetuigen konden die anekdote bevestigen

Bormsbetoging
Zicht op de Korenmarkt

Vlaams huis, Marktstraat
(verz. Bart Blomme)

Reacties op de Bormsbetoging

De Izegemse Bormsbetoging lokte heel wat reacties uit. Vanuit Vlaams-nationalistische hoek werd vooral fel uitgehaald naar de burgemeester die de betoging verboden had. In het artikel in de Schelde lezen we : *"[...] en moest het tot erge gebeurtenissen komen, dan was er slechts één schuldige, burgmeester Staes van Iseghem, de Leliaert, met al de lage karakteristieken die den Leliaert kenmerken."*

In een artikel in de Izegemse krant De Mandelbode[8] verdedigde de krant burgemeester Staes die *"gedaan heeft wat hij meende te moeten doen en gedaan heeft om wel te doen. Wie hem kent, zal er niet aan twijfelen dat hij in deze gelegenheid zooals altijd zich door niets anders heeft laten geleiden en beïnvloeden dan door zijn gevoel van plicht"*[9]. In De Mandelbode verschenen een aantal ingezonden lezersbrieven. Het is wel de vraag of de krant ze niet zelf geschreven heeft[10]. In deze lezersbrieven wordt de burgemeester telkens verdedigd : *"Het is opvallend hoe allen het eens zijn om hunne verontwaardiging uit te drukken over de schandige smaadwoorden tegen onze geachten heer burgemeester [...]"*[11].

Vanuit andere politieke hoeken werd ook gereageerd. De liberalen vielen in enkele pamfletten De Mandelbode aan omdat de krant toch iets voor Borms voelde. Dat blijkt uit wat we in een artikel, dat vóór de komst van Borms verscheen, konden lezen:

"Wij hebben er niets tegen dat Borms komt... Voor Borms zelf hebben wij - ondanks alles - langen tijd een zekere sympathie gevoeld. Zeker, hij heeft gefaald en dingen begaan die niet goed te keuren zijn. Maar wij beschouwden hem als een idealist, die zich heeft laten leiden door een blinde liefde voor Vlaanderen en zelfs bewonderen wij den kranigen moed, waarmede hij zijn gevangeschap heeft gedragen uit liefde voor Vlaanderen. Altijd hebben wij in ons blad kordaat vooruitgekomen en geijverd voor de ruimste amnestie en voor de invrijheidstelling van Borms..."[12].

De socialisten reageerden bij monde van Henri Dewaele, die het jammer vond dat de burgemeester de betoging verbood. Nu konden de werklieden niet zien wie achter August Borms stond.

Vanuit de Middenstand werd ook op het verbod van de Bormsbetoging gereageerd : andere partijen mochten wel betogen en nu zouden de middenstanders een goede dag kunnen missen.

Getuigen verklaren dat de betoging, ondanks de grote massa, rustig verliep. Een greep uit de ingezonden (?) lezersbrieven geeft ons echter een heel ander beeld :
"Het is te danken aan het uiterst kalm optreden der gendarmen dat er geen onlusten plaats hadden. Wat er wel nog eens moet gezegd worden is dat er onder de deelnemers heethoofden waren die er op uit waren om eens in troebel water te visschen".
(De Mandelbode, 9 maart 1929)

"Heeft men niet gezien bij de aankomst van Borms aan den Abeele met verscheidene van die kerels, die hem volgden hun revolvers zien uithalen en ze laden, als een doodsbedreiging tegen de openbare macht bij ieder onhandig optreden".
(De Mandelbode, 9 maart 1929)

"Van den anderenkant hebben de betoogers nu al durven schippen, en slaan met hun stokken op de peerden der gendarmen; er waren er met revolvers gewapend, anderen met ijzeren werktuigen of met papieren zakken met peper gevuld. Wat zullen zij doen bij een volgende gelegenheid".
(De Mandelbode, 16 maart 1929)

Borms na de verkiezing[13]

Na zijn vrijlating nam Borms deel aan de Vlaams-nationalistische actie zonder er een leidende rol in te spelen. Hij wilde zich niet binden aan bestaande groepen en kleine partijtegenstellingen.

Op 10 mei 1940, bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, werden alle Belgen die van extreem-Vlaamse houding werden verdacht naar Franse gevangenissen gebracht. Borms werd naar de gevangenis van Orléans gebracht. Na de capitulatie van het Franse leger werd hij door het Duitse leger bevrijd. Zijn bitterheid tegen België was opnieuw opgelaaid, maar hij zag het verschil niet tussen de situatie in 1914 en die in 1940. Opnieuw koos hij - wel minder actief op de voorgrond - de zijde van de bezetter.

Hij nam tijdens de Tweede Wereldoorlog de leiding van de Herstelcommissie of het Bormsfonds dat was opgericht om de schade, die aan de activisten door de repressie na 1918 berokkend was, te vergoeden en hen in ere te herstellen. Hij ijverde ook voor de invrijheidstelling van Vlaamse krijgsgevangenen in Duitsland en maakte propaganda voor de Oostfrontactie.

Bij zijn bevrijding in september 1944 vluchtte Borms naar Duitsland. Na zijn arrestatie in augustus 1945 werd hij door de Krijgsraad ter dood veroordeeld. De veroordeling werd in beroep bevestigd. Op 12 april 1946 werd hij in de kazerne van Etterbeek als een gebroken man op een stoel vastgebonden en terechtgesteld.

In Vlaanderen was er algemene verontwaar diging omdat een symbool van de Vlaamse Beweging was geraakt : August Borms, een man die zich liet leiden door zijn rotsvaste overtuiging en door idealisme.

VOETNOTEN

[1] *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, deel II, Tielt, 1973, p. 217-219.
Twintig Eeuwen Vlaanderen, deel V, Hasselt, 1975.

2 WITTE, E; CRAEYBECKX, J. m.m.v. MEYNEN, A. *Politieke geschiedenis van België sinds 1830. Spanningen in een burgerlijke democratie.* Antwerpen, 1990.
Twintig Eeuwen Vlaanderen, deel V, Hasselt, 1975, p. 245-258.
WILS, L., *Honderd jaar Vlaamse Beweging*, deel II, Leuven, 1985, p. 158-161.
VAN ONCKELEN, W., *Het wonder 1928*, BDAC-Antwerpen, 1989.

3 HIMPE, K., *Herman Vos. Van Frontpartij naar BWP* in *Heemkundig handboek voor de Antwerpse regio*, XLIV (1996) p.1-16.

4 *Vlaamsche triomf te Izegem* in *De Schelde*, 4 maart 1929.

5 *Vlaanderen - Weekblad tot verspreiding der Vlaamsch-Nationale gedachte*, 9 maart 1929.

6 Het Vlaams Huis was toen gelegen in de Marktstraat nr. 22. Zie HIMPE, A. *De Beweging in Huis. Vlaamse Huizen tijdens het interbellum*, Antwerpen, 1992.

7 De interviews werden op 24 april 1996 afgenomen van mensen die in 1929 in (de omgeving van) de Marktstraat woonden. Kranteartikels: zie o.a. *De Mandelbode*, 9 maart 1929.

8 De Mandelbode was een Vlaamsgezinde krant, in die zin dat ze de Vlaamse Beweging steunde als de standpunten met de belangen van de katholieke partij samenvielen. Voor meer uitleg over pers en Vlaamse Beweging verwijzen wij naar LERMYTE, J.-M., *Geschiedenis van Izegem*, Izegem, 1985 p.404-405.

9 *Rechte wegen...Zuivere wegen* in *De Mandelbode*, 9 maart 1929.

10 Deze visie werd overgenomen uit LERMYTE, J.-M., *o.c.*, p. 416.

11 *De Mandelbode*, 9 maart 1929.

12 *De Mandelbode*, 2 maart 1929.

13 *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, ibid.

DE EERSTE IZEGEMSE EREBURGERS

Christiaan De Forche

Op 29 augustus 1994 schaarde de Gemeenteraad van Izegem zich unaniem achter het instellen van een ereburgerschap van de stad. De raad zag daarin een mogelijkheid om verdienstelijke personen op een waardige manier te huldigen.

De modaliteiten inzake de toekenning van het ereburgerschap werden geregeld via een reglement, waarin o.a. gesteld wordt dat de hoedanigheid van ereburger wordt toegekend door de Gemeenteraad, *"op basis van een grondig gemotiveerd voorstel, geformuleerd door het College van Burgemeester en Schepenen, dat zich op zijn beurt kan baseren op gemotiveerde voorstellen die uit kunnen gaan van om het even welke adviesraad, adviescommissie, vereniging, instelling of particulier of groep particulieren, ongeacht of de zetel of de woonplaats van de indieners Izegem is of niet. Ieder kandidatuur moet gestaafd worden met nuttige en nodige bewijsstukken, in om het even welke vorm"* (artikel 2).

Hetzelfde reglement stipuleert nog dat alleen natuurlijke personen ereburger van Izegem kunnen worden (artikel 4) en dat het ereburgerschap ten allen tijde kan worden toegekend, aan één of meerdere personen, *"telkens wanneer de Gemeenteraad dit opportuun acht"* (artikel 3).

Dat gevoel van opportuniteit was in alle geval op 29 augustus 1994 aanwezig, want bijna in één adem met de goedkeuring van het reglement, werd ook een beslissing genomen waarbij het ereburgerschap van Izegem werd toegekend aan Prof. Max Wildiers, minderbroeder-capucijn en cultuurfilosoof, en Prof.

Prof. Max Wildiers, o.f.m., cap., ondertekent het gouden boek op 20 december 1994. (foto Terma)

em. Dr. in de geneeskunde Roger Beckers.

Max Wildiers werd geboren te Antwerpen in 1904, en was van 1932 tot 1940 lector aan het theologisch seminarie van de capucijnen in het klooster te Izegem. Hij werd later wereldberoemd als cultuurfilosoof en Teilhard de Chardin-kenner. Uit zijn uitgebreide curriculum vermelden we alleen nog dat hij in de jaren '60 en '70 docent was aan de universiteit van San Francisco, en dat hij op 3 februari 1991 het Eredoctoraat van de K.U.Leuven ontving.

Roger Beckers is van de jaargang 1921, en woonde tussen 1929 en 1954 in Izegem. Hij maakte carrière aan de U.I.A. en bij het Ministerie van Volksgezondheid en werd een pionier op het vlak van de medische statistiek.

Een paar maanden later werden de beide ereburgers stijlvol gehuldigd in de Izegemse gemeenteraadszaal. Op dinsdag 20 december 1994 ondertekende Max Wildiers het Gulden-boek van de Stad, en twee dagen later was het de beurt aan Roger Beckers.

Toen de nieuwe ereburgers Ulla Werbrouck, Patrick Sercu en Filip Bardoel op 15 augustus 1996 uitbundig werden toegejuicht, kwam hun voorganger Max Wildiers opnieuw in de actualiteit, zij het op een droevige manier : het was geweten dat hij op dat moment stervende was. Burgemeester Verledens liet niet na om in zijn gelegenheidstoespraak op ingetogen wijze naar de grote Vlaming en denker te verwijzen. De gewezen Izegemnaar overleed twee dagen later.

Op 19 augustus nam de Gemeenteraad een minuut stilte in acht, waarbij men niet alleen terugdacht aan een gewaardeerd ereburger, maar ook - en vooral - aan een man die steeds getuigde van grote geestelijke moed en uitgesproken verdraagzaamheid.

Op 20 december 1994 had pater Luc Hessel tijdens het officiële huldebetoon aan Wildiers diens leven en werk toegelicht. Hij citeerde toen uit een publicatie van 1990, waarin professor Wildiers onuitgegeven brieven bundelde, die de grote auteur Gerard Walschap tussen 1953 en 1988 aan hem gericht had. Het citaat dat we hierna hernemen, is het laatste antwoord van Wildiers aan Walschap. Een antwoord dat ons op bijzondere wijze de mens Wildiers kan laten aanvoelen.

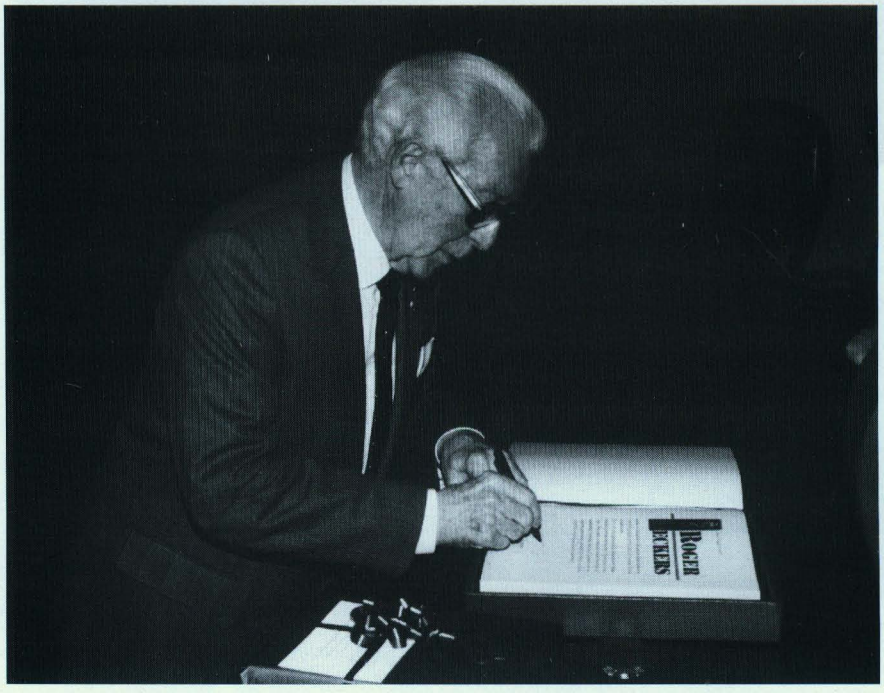

Prof. em. Dr. Roger Beckers ondertekent het gouden boek op 22 december 1994. (foto Terma)

"Gerard, mijn broeder,
In de laatste brief die ik van jou mocht ontvangen, heb je mij je broeder genoemd. Dat woord heeft me diep getroffen en tevens gelukkig gemaakt. Wij waren zeer verschillend van aard en onze opvattingen liepen op de gewichtigste punten uiteen. In je jeugd had je ervan gedroomd een missionaris van het christendom te worden, en om redenen die ik goed kan begrijpen werd je een missionaris van het atheïsme. Mijn leven is anders verlopen. Het was een zoeken naar de kern van het christendom, dat voor mij de hoogste wijsheid bleef. Jij bent trouw gebleven aan je diepste overtuiging en ik hoop daarin je voorbeeld te volgen en trouw te blijven aan mezelf.
Jouw leven is voorbij en ook het mijne nadert zijn einde. Wat mij op dit ogenblik gelukkig maakt, is te weten dat er een diepe vriendschap mogelijk is over alle meningsverschillen heen. Ons leven heeft zich afgespeeld in een gruwelijke en verwarde tijd, een tijd van oorlogen en geweld, van eindeloze verwarring en onzekerheid en, ondanks al onze wetenschap, "een eeuw der onwetendheid", zoals Lewis Thomas haar beschreef. We hebben gezocht en gestreden, ieder naar best vermogen, en in dat zoeken en strijden waren we, in de diepte van onze geest, meer bondgenoten dan tegenstanders. Dit te weten is, aan de avond van mijn leven, een vreugdevolle gedachte waarvoor ik je dankbaar blijf.
In blijvende vriendschap.

HISTORISCH PATRIMONIUM GERESTAUREERD EEN (HER)-ONTDEKKING...

Hendrik Willaert

In het eerste nummer (nr.104) van deze jaargang van Ten Mandere verscheen een bijdrage over de restauratie van de Izegemse landboeken, respectievelijk uit 1653 en 1746. Daarin kon u lezen dat als één van de redenen om in 1746 een nieuw landboek te maken werd aangehaald : het verlies van het zogenaamde "quotebouck" dat aansloot bij het oude landboek. Ook bij het nieuwe boek van 1746 hoorde een quoteboek maar daarvan was in het stadsarchief niets te vinden. Nu blijkt een aandachtige T.M.-lezer op zolder het volgende te hebben gevonden : "*Tafel ofte Indix Ghenaemt Cote Bouck Der gebruyckers vande prochie van Iseghem ghemaeckt volgens den Lant Bouck Ende Caerten Daer annex, ghedresseert door den onderschreven g(e)swooren Lant meter Der Casselrije van Cortrijck In Daeten 21 8bre 1746*".
Het is een fel gehavend boekblok zonder kaft van 406 blz. van 27 op 42 cm. Het bevat - alfabetisch op voornaam - de lijst van de grondgebruikers met ernaast de naam van de eigenaar, nummer van de beschrijving in het landboek en de oppervlakte. Het boek bleek onvolledig want het eindigt met de letter "J". Heel interessant is dat bij zeer veel eigendommen de evolutie gedurende de volgende decennia is aangegeven : andere gebruikers, erfenissen, verworven door huwelijk, enz...
De jongst vermelde datum is 1799. Kortom, een belangrijke bron voor wie de historische evolutie van het grondbezit in Izegem wil nagaan. Het boek berust momenteel terug in het stadsarchief.
Uiteraard met dank aan de vinder !
Maar er kwam nog een aangenaam vervolg. Nu we wisten hoe een dergelijk boek eruit zag, gingen we opnieuw op zoek in het archief van het stadhuis waar al gauw een "*Tafelbouck der prochie van Iseghem*" voor de dag kwam, beginnend met de letter "J", met genummerde blz. van 408 tot 1061, met een perkamenten kaft en op de laatste bladzijde op 21 oktober 1746 gesigneerd door François Debal, de maker van het landboek ! Met andere woorden : het "*tafelbouck of cotebouck*" van 1746 is weer compleet.

Ten Mandere, nr. 106 (1996) jg. 36/3

DRIE "GOUDEN" EREBURGERS VAN IZEGEM

Raf Vandenberghe

Izegem is er trots op, dat drie van haar inwoners met een gouden medaille terugkeerden van Olympische Spelen gedurende de voorbije 32 jaar. Volgens de chronologie van het behalen hebben we het straks achtereenvolgens over Patrick Sercu, Filip Bardoel en Ulla Werbrouck.
Alle drie werden zij dan ook op 15 augustus 1996 aangesteld en gevierd als "ereburger" van onze stad.
Het initiatief daartoe kwam van de schepen van sport, Frank Duhamel. Na goedkeuring in het schepencollege van 23 en 30 juli 1996, werd op een speciale gemeenteraadszitting van 15 augustus 1996 om 9.30 u - waarbij de raadsleden vrijwillig afstand deden van hun zitpenning - aan de drie olympische kampioenen het ereburgerschap van Izegem verleend.
Op een academische zitting in het auditorium, even later om 10.30 u., werden de drie plechtig als ereburger aangesteld.
Burgemeester Willy Verledens verwelkomde de nokvolle zaal, en schepen Frank Duhamel sprak de openingsrede uit. Daarna werden de ereburgers voorgesteld en hun sportprestaties belicht respectievelijk door Remi Van Ophem voor Filip Bardoel, Eddy Merckx voor Patrick Sercu en Jean-Marie Dedecker voor Ulla Werbrouck. TV-beelden uit toenmalige reportages brachten herinneringen tot leven.
Na het tekenen van het Gouden Boek kregen de drie nieuwe ereburgers elk een gepersonaliseerde witte vlag met de olympische ringen en het schild van Izegem, met daarop hun naam, de datum en de discipline waarin ze goud behaalden.
Voor deze gelegenheid componeerde stadsgenoot Henri Parmentier de "Ceremonial for the Champions", een huldelied dat de Koninklijke Stadsfanfaren creëerden na de academische zitting.
Daarna volgde een receptie voor alle aanwezigen en een diner voor de genodigden.
Na de middag werden de drie olympische kampioenen in een open witte wagen rondgereden op het loopparcours van de kwarttriathlon, die elk jaar op deze dag plaats vindt. Omstreeks 17 u. volgde op de Grote Markt een volkshulde, waarna de kampioenen - vooral Ulla - handtekeningen uitdeelden.

1. Patrick Sercu

Patrick Sercu werd in Roeselare geboren op 27 juni 1944, als zoon van Albert Sercu en van Arsophine Naert.
Zijn ouders waren Izegemnaars, ze woonden tijdens en na de oorlog op de Grote Markt en later in de Roeselaarsestraat. Vader Albert was een bijzonder sterk wielrenner. Hij werd de "koning van de kermiskoersers" genoemd, en meer dan eens behaalde hij het meest overwinningen per jaar. In 1947 werd hij ei zo na wereldkampioen in Reims. Na zijn profcarrière zijn ze naar Roeselare gaan wonen.
Maar Patrick is terug Izegemnaar sinds 1962, en hij woont sinds 1976 in de Baronielaan 7, samen met zijn vrouw Christiana Deceuninck en hun zoon Christophe.
Patrick maakte aanvankelijk carrière als baanrenner : in 1963 werd hij wereldkampioen snelheid bij de amateurs in Rocourt, in 1964 veroverde hij de gouden olympische medaille in Tokio op de kilometer tijdrijden zonder aanloop (1'09'59).
Ook als prof - vanaf 1965 - bleef hij sterk presteren op de wielerbaan. Hij werd wereldkampioen snelheid in 1967 (Amsterdam) en in 1969 (Antwerpen), kampioen van België sprint in 1965, 1967, 1968 en 1969, elf maal Europees omniumkampioen, hij behaalde 88 overwinningen in 224 zesdaagsen, enz... In totaal behaalde hij in een twintigjarige carrière 58 officiële titels op de wielerbaan !
Ook in wegwedstrijden kon Patrick zijn man staan : hij won ooit de ronde van Sardinië, de groene trui in de Ronde van Frankrijk, 14 ritten in de Giro, 6 ritten in de Ronde van

15 augustus 1996 :
De ere-tafel tijdens de academische zitting bij de aanstelling tot ere-burgers :
v.l.n.r. :F. Bardoel, P. Sercu, U. Werbrouck, burg.
W. Verledens, Schepen F. Duhamel, J.M. Dedecker,
E. Merckx en R. Van Ophem. (foto Terma)

Frankrijk, enz... In 1982 reed hij zijn laatste wegwedstrijd, in 1983 zijn laatste zesdaagse. Sindsdien blijft hij zijn kennis en ervaring ten dienste van de jeugdige renners stellen, o.m. als coach van de Belgische baanrenners.
Over Patrick Sercu zei Eddy Merckx tijdens zijn lofrede : "Als baanrenner was Patrick pure klasse, en dat zonder lange voorbereidingen of wetenschappelijk onderzoek."

2. Filip Bardoel

Filip Bardoel werd in Izegem geboren op 16 juli 1955, als zoon van Carlos Bardoel en van Dina Kesteloot, beiden eveneens Izegemnaars. Hij is sinds 1983 gehuwd met Chantal Vanzieleghem, en samen met hun dochtertje Annelien wonen zij thans in de Vuurdoornstraat 8.
Hij is gehandicapt aan het linkerbeen, door polio aan zijn drie jaar.
Filip is tegenwoordig het best bekend in vissersmiddens. Maar vroeger was het anders. Reeds in 1975 werd hij in Londen wereldkampioen boogschieten bij de gehandicapten. Boogschieten zou zijn favoriete sport blijven. Zijn eerste olympische medaille - een zilveren - behaalde hij in Montreal in 1976, in de vijfkamp : boogschieten, 100 m snelheid met rolwagen,speerwerpen, kogelstoten en 100 m streekzwemmen.
De bekroning, de gouden medaille in de paralympics, veroverden hij en zijn twee ploegmaats in 1980 in Arnhem, in de wedstrijd dubbele Fita. Met een andere ploegmaat won hij daar eveneens een zilveren medaille in de Dartherry (eveneens boogschieten).
De laudatio over Filip Bardoel op de academische zitting werd uitgesproken door Remi Van Ophem, een collega-sportman die zelf tussen 1972 en 1988 aan alle paralympics deelnam en er veertien medailles, waarvan zeven gouden, behaalde.
Hij zei onder meer : "Ik leerde Filip kennen in het rolstoelbasket als een erg beweeglijke en vindingrijke speler, die in verschillende disciplines zijn mannetje stond. Wat zijn

zilveren medaille in de vijfkamp in 1976 en zijn gouden in het boogschieten in 1980 bewees."
Over de sportprestaties van Filip Bardoel tot 1976 verscheen reeds een artikel in Ten Mandere, nr. 46 van december 1976, van de hand van Antoon Vandromme.

3. Ulla Werbrouck

Ulla Werbrouck is in Izegem geboren op 24 januari 1972. Ook haar vader en moeder, Roger Werbrouck en Rika Desmet, zijn rasechte Izegemnaars resp. Emelgemnaars. Zij is nog ongehuwd.
Na lager onderwijs te Emelgem en twee jaar middelbaar onderwijs aan het Sint-Jozefscollege te Izegem, behaalde zij een A2 sporthumaniora aan het KTA in Brugge.
Hoewel Ulla nu al zeven jaar haar sport beoefent in de categorie - 72 kg, is het een ferme, goedgebouwde vrouw van 1,79 m groot (en met voetmaat 41 : er werd suggereerd de schoenen waarmee zij olympische kampioene werd te vragen voor het schoeiselmuseum...)
Ondanks haar jeugdige leeftijd kan zij reeds een indrukwekkend palmares voorleggen. Die vangt aan in 1987 met de Europese kampioenschappen in Wroclaw (Polen), waar zij zilver behaalt in de categorie - 18 jaar. De volgende jaren blijft het zilver of brons in Fukuoka (Japan), Helsinki en Parijs. Maar in de Europese kampioenschappen - 18 jaar van 1989 in Athene behaalt zij de eerste gouden medaille. In 1990 zijn de wereldkampioenschappen junioren in Dijon eveneens goed voor goud, en zo ook de Europese kampioenschappen - 19 jaar in Ankara. Tussen november 1990 en maart 1994 neemt zij deel aan talrijke internationale kampioenschappen, maar verder dan zilver en brons geraakt zij voorlopig niet meer, met één uitzondering : eerste in Russelsheim in 1993. Op de Olympische Spelen 1992 van Barcelona loopt het zelfs

In een open limousine worden de nieuwe ere-burgers rondgevoerd. v.l.n.r. de schepenen E. Vandeputte, H. Jonckheere en F. Duhamel, Patrick Sercu, Ulla Werbrouck, Filip Bardoel, Burgemeester W. Verledens en schepen A. Meurisse. (foto Terma)

verkeerd. Ulla raakt gekwetst aan de kruisbanden en er wordt voor haar carrière gevreesd. Dan komt 1994, een goed wijnjaar en een goed Ulla-jaar : niets dan eerste prijzen en gouden medailles op de internationale tornooien van Warchau en München, op de Europese kampioenschappen in Gdansk, de internationale Goodwill Games en het internationaal tornooi in Fukuoka.
En zij blijft ook in 1995 steeds maar de beste op de tatami, op de internationale tornooien in Parijs en München, op de Masters in München en het Europees kampioenschap in Birmingham. Even loopt het wat minder in het wereldkampioenschap 1995 in Chiba (Japan), waar zij zilver behaalt, en in het internationaal tornooi in Parijs 1996 waar ze brons behaalt. Maar daarna blinkt alweer niets dan goud in haar palmares : van het internationaal tornooi open klasse 1996 in München, van het Europees kampioenschap 1996 in Den Haag en de bekroning : van de Olympische Spelen 1996 in Atlanta.
Het is deze laatste overwinning die heel Izegem en heel België een uitbarsting van enthousiasme bezorgt, die haar niet enkel een gouden medaille maar ook twee kussen van kroonprins Filip oplevert en die tenslotte de aanleiding wordt tot de plechtigheid voor de ereburgers.
Haar internationale erelijst beslaat tien jaar, en daarin werd zij zestien keer eerste, zeven keer tweede en acht keer derde. Slechts drie keer mocht zij niet op het schavotje staan !
Tijdens de academische zitting naar aanleiding van haar aanstelling als ereburger, typeerde haar nationale maar tevens persoonlijke coach, Jean-Marie Dedecker, Ulla met de volgende woorden : "Toen zij vijftien jaar was, kwam ze met haar broer naar me toe - een meisje met lang zwart haar en bolle wangetjes. Ze vroeg me een test af te nemen. Ik zei haar achthonderd meter te lopen, even uit te rusten en dan nog eens twintig minuten te lopen. Welnu, op die laatste twintig minuten wacht ik nog altijd... Bij de juniores behaalde zij de ene titel na de andere, bij de senioren moest zij de ene morele opdoffer na de andere verwerken. Nu dank ik haar ouders, broer en vriend die Ulla hielpen. Zij is de koningin van Atlanta."

De Olympische Spelen, Atlanta 21 juli 1996
Het judo voor dames -72 kg verliep in twee reeksen. De loting verliep gunstig voor Ulla : veel gevaarlijke tegenstanders zaten in de andere reeks. Bovendien verliepen de kampen ook daar gunstig voor Ulla. In haar reeks liet zij ons even wachten tot zij het goede wedstrijdritme beet had. Kranten schreven van "starten als een turbo-diesel".
In haar eerste gevecht, tegen de Russische Galante, won zij met koka, het kleinste verschil. Vervolgens kon zij de Spaanse Curto uitschakelen door een houdgreep en ippon, het K.O. van het judo. De halve finale tegen de Oekraïense Beliaeva duurde nog geen halve minuut, want Ulla pakte uit met een schitterende "uchi-mata". In de finale, tegen de Japanse Tanabe, scoorde Ulla na 15 seconden een yuko, een middelgrote score; in de slotminuut volgde nog een tweede yuko, en twee seconden voor het einde viel de beslissing met een ippon.
546 000 BRTN-kijkers zagen rechtstreeks hoe Ulla olympische kampioene werd, en tegen dat zij haar gouden medaille kreeg was het aantal kijkers al opgelopen tot 600 000.
De TV-commentatrice van dienst, Heidi Rakels, ooit een concurrente van Ulla, zei over de prestatie het volgende : "Het is toch een ongelooflijke prestatie. Het lijkt zo eenvoudig, maar dat is het niet. Een goede loting helpt, maar om goud te pakken heb je heel wat meer nodig dan gewoon wat geluk." En verder : "Ulla Werbrouck heeft het groot geluk gehad dat zij de steun geniet van Dedecker. Hij voorspelde acht jaar geleden al dat zij een groot kampioen zou worden. Hij geloofde 200 percent in haar.... Werbrouck is een natuurtalent. Maar vroeger dacht zij dat zij er zonder training ook wel zou komen. Toen dit niet waar bleek, heeft zij zich herpakt."

Feest en nog eens feest

De gouden medaille werd gevierd met een feest in vijf bedrijven.
Het eerste feestje werd onmiddellijk na de kamp gebouwd. De tweehonderd meegereisde familieleden en supporters hadden zich al wel hees geschreeuwd, maar toch vonden zij het om op een oude melodie een nieuwe - zij het zeer eenvoudige - tekst te brouwen : "Ullala, Ullala, Ullala...". Voor Ulla zelf was het een feest met traantjes, voor haar stoere coach hetzelfde en wellicht evenzeer voor nog veel anderen. Twee prinselijke zoenen maakten dit feestje volledig(er).
Het tweede feestje ging dezelfde avond door in Buckhead, een sjieke wijk van Atlanta. De sponsor Cera had daar - zeker van de overwinning - een school afgehuurd. De eerste judo-medaillewinnaars, Van Barneveld en Ulla Werbrouck, samen met hun supporters, heel het entourage en genodigden van de bank, vierden er uitbundig. De champagne vloeide rijkelijk, het Belgisch bier naar 't schijnt ook, maar Ulla hield het bij een cola :" Ik ben gewoon uitgeput. Het enige dat ik nu wil is in mijn bed kruipen." zei ze. En toeval of niet : intussen was het 22 juli, de verjaardag van zowel vader als moeder Werbrouck : een "Happy birthday !"
Intussen had het Izegems stadsbestuur 3000 kleurrijke affiches laten drukken en verspreiden, met een telefonerende Ulla erop en de korte maar duidelijke tekst :" Izegem feliciteert Ulla".
Het derde feest ging door op het vliegveld van Zaventem, bij haar terugkeer op 29 juli. Kranten schrijven dat ze daar nog nooit een

De drie "gouden" ereburgers van Izegem v.l.n.r. Filip Bardoel, Patrick Sercu en Ulla Werbrouck. (foto Terma)

Ter gelegenheid van de Olympische Spelen bracht Belgacom een telecard met foto van Ulla Werbrouck op de markt.

dergelijke massahysterie meegemaakt hebben. Stad Izegem had vier bussen gecharterd, om aan 200 Izegemnaren de kans te geven Ulla gratis te gaan verwelkomen. Er waren ook nog twee bussen van haar judoclub Jenos-Kwai uit Hooglede, plus nog één busje met vrienden en supporters uit Harelbeke. Toen de supporters eindelijk Ulla te zien kregen, in het gezelschap van burgemeester Verledens en minister Martens, brak de hel los. De meegereisde "Swan River Dixie Band" en het onophoudelijk gezang "Ullala..., Ulla is de kampioen en Merci Ulla.." deden de ontvangshal dreunen. De champagne spatte tot tegen het plafond, tegen Ulla, tegen de begeleidende rijkswachters. Toen het Ulla lukte zich toch een beetje naar voor te wurmen, werd ze door haar vriend Dimitri op de schouders genomen. Intussen waren alle formaliteiten met de glimlach vervuld, ettelijke handtekeningen uitgedeeld, TV-beelden en foto's genomen en bloemen ontvangen. Daarop vertrokken de bussen, richting Izegem.

Omstreeks kwart voor elf reden de bussen, onder rijkswachtbegeleiding, Izegem binnen. Een grote schare supporters wachtte de kampioene op aan het stadhuis. Toen Ulla, omringd door de burgemeester en schepenen, op het balkon verscheen, werd ze als een heldin onthaald. Na deze hulde werd ze in een open witte limousine naar huis gereden.

Om veertien uur begon daar het vierde feest. Haar huis was feestelijk versierd, de Baronstraat was herschapen in een "olympische" straat. Het Emelgems Feestcomité en de buren hadden er werk van gemaakt. Overal hingen spandoeken en affiches. Dezelfde Dixieband van 's morgens én zeven vaten gratis bier (plus gebraden worstjes en wat daar allemaal bijhoort) zorgden dat de mensen in een opperbeste sfeer kwamen. Alleen de regen belette dat er nog meer en nog langer gefeest werd. De avond eindigde zonder Ulla, want per helicopter werd zij naar Brussel gevlogen om er in het BRTN-programma "Zomerkuren" live geïnterviewd te worden.

Het laatste, officiële, feest was dan op 15 augustus ll., waar Ulla, samen met vorige Izegemse olympische kampioenen tot ereburger aangesteld werden. Met dit verhaal vangt dit artikel aan.

Ten Mandere, nr. 106 (1996) jg. 36/3

DE RIJKE SPREUKENSCHAT UIT DE VROEGERE GILDEZAAL

Antoon Vandromme

De Xaverianen en de vele onderafdelingen

Op zondag 3 maart 1872 had E.P. Van Caloen, algemene overste van de Xaverianen in Izegem het genootschap van Franciscus Xaverius[1] gesticht. E.H. Van Den Driessche, onderpastoor, nam de taak van bestuurder over deze stichting op zich[2]. Het genootschap had tot doel het zedelijk en geestelijk welzijn van de werklieden te bevorderen en hen op zon- en feestdagen een aangenaam verzet te verschaffen. In 1898 waren er 650 leden.

Er waren heel wat onderafdelingen:

1. Een SPAARKAS (°1874) met zowat 4400 spaarders.
2. Een LEEN- EN BORGGILDE (°1874), een kredietmaatschappij die in de eerste 24 jaar voor ruim 80.000 fr. aan leningen uitschreef, een enorm bedrag als we weten dat een geschoolde werkman toen 25 fr. per week verdiende.
3. De SINT-HILONIUSGILDE (°1 januari 1875), een onderlinge bijstandskas die steunde op christelijke naastenliefde, om noodlijdende huisgezinnen ter hulp te komen in

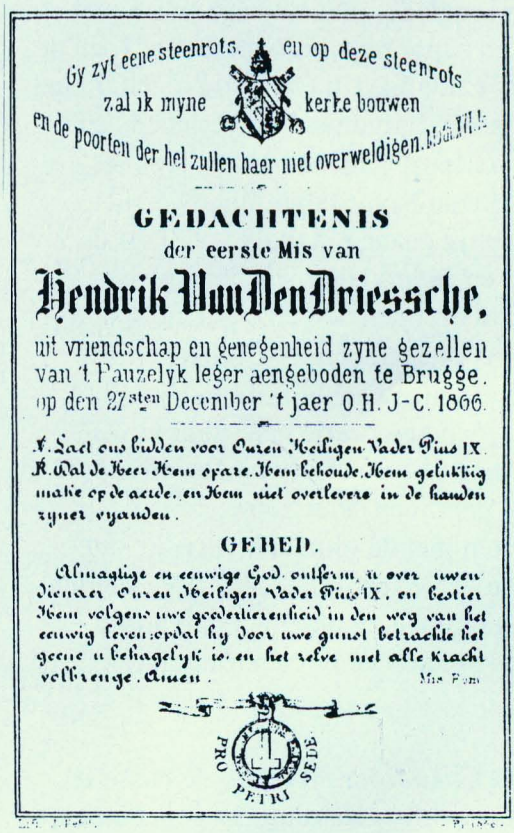

Gy zyt eene steenrots, en op deze steenrots
zal ik myne kerke bouwen
en de poorten der hel zullen haer niet overweldigen. Matth. VII.

GEDACHTENIS
der eerste Mis van
Hendrik Van Den Driessche,
uit vriendschap en genegenheid zyne gezellen
van 't Pauzelyk leger aengeboden te Brugge.
op den 27sten December 't jaer O.H. J-C. 1866.

V. Laet ons bidden voor Onzen Heiligen Vader Pius IX.
R. Dat de Heer Hem spare. Hem behoude. Hem gelukkig
make op de aerde. en Hem niet overlevere in de handen
zyner vyanden.

GEBED.

Almagtige en eeuwige God, ontferm u over uwen
dienaer Onzen Heiligen Vader Pius IX, en bestier
Hem volgens uwe goedertierenheid in den weg van het
eeuwig leven: opdat hy door uwe gunst betrachte het
geene u behagelyk is, en het selve met alle kracht
volbrenge. Amen.

PRO PETRI SEDE

Hendrik Van Den Driessche

Algemeen zicht op de grote zaal. We vinden de vele spreuken juist boven de lichte bogen van de vele deurkozijnen. De grote vlakke muurdelen daarboven waren gevuld met loofwerk en met wapenschilden van de diverse gilden en ambachten.
Vooraan staan op een podium versieringen en banderollen. Daarop lezen we:
links: DE XAVERIANEN / DANKEN O.L.VROUW VAN LOURDES.
rechts: WELKOM / ... DER SPAARKAS / LEEN- EN BORGGILDE / EN EIGEN HUIS.

geval van ziekte. In 1897 werden 1537 giften uitgedeeld aan 222 zieken, samen voor 2251 fr. In 1898 telde deze gilde 378 deelhebbende leden en 360 ereleden.

4. DE SINT-CRISPIJNSGILDE (°1882), geves-tigd in de congregatie onder het bestuur van Leopold Slosse, onderpastoor in Izegem van 1872 tot 1891[3]. Alle schoenmakers van Izegem konden in deze gilde opgenomen worden. In 1898 waren er 165 leden.

5. DE SINT-ELOOISGILDE (°april 1891) had tot doel de maatschappelijke en zedelijke toe-

stand van de landbouwers te bevorderen en hun stoffelijke belangen te behartigen, door middel van voordrachten, lessen, proefnemingen, prijskampen en tentoonstellingen. Deze gilde telde 165 leden.
6. De Verenigde Werklieden (°1883), een onderlinge bijstandskas die zorgde voor een geneesheer en geneesmiddelen bij ziekte, 1 fr. per dag onderstand en een behoorlijke begrafenis in geval van overlijden. Deze afdeling telde 750 werkende leden en 150 ereleden.
7. De Onthoudersbond (°1897), ontstaan om het gebruik van sterke dranken tegen te gaan. In die tijd ontstond heel wat miserie door het overdadig drangebruik, zodat daartegen een grote publieke strijd werd gevoerd. Er waren circa 200 leden.
8. De Retraiten, ontstaan in 1898, met 50 retraitanten.
De stoffelijke welstand van de werkman en burger werd voorts ook verbeterd dank zij De Assurantie van Izegem en de maatschappij Ons Eigen Huis.

De nieuwe zaal

De weledele familie Gillès de Pélichy vroeg aan baron Emmanuel de Bethune om een plan te ontwerpen voor de Werkmanskring van Sint-Franciscus Xaverius (gezeid: de Xaverianen). Het plan voorzag in een gebouw in neogotische stijl, met aan de ingang burelen van de spaarkas en met een bovenzaal waar de verscheidene gilden hun algemene vergaderingen konden houden. De middenzaal - die later omgebouwd werd tot toneelzaal - was 43 m bij 12 m groot. De muren waren versierd met schilden en kentekens die verwezen naar de verscheidende plaatselijke ambachten, neringen en beroepen. De grote Vlaamse dichter Guido Gezelle had gezorgd voor passende spreuken. Aan de ene kant van de zaal was er een dubbele bolletra met een bijgaande wandelweg. Aan de andere kant waren er drie kleine zalen, dienstig voor raadplegingen, keuken en bestuursverga-deringen. Buiten was er nog een park met bomen en struiken en een openluchtbolletra. Op 26 juni 1898 werd

Franciscus-Xaverius

dit nieuw gildehuis geopend en door Mgr Gustaaf Waffelaert[4] plechtig ingezegend.

De spreukenschap uit de vroegere gildezaal

P.Declerq (°1873)

Op 17 juni 1900 zong priester Pieter L.J. Declercq zijn eremis in de Sint-Tillokerk; hij was in Izegem geboren in 1873 en oom van zijn naamgenoot die talrijke artikels schreef in *De Mandelbode*. Het feestmaal vond plaats in de gildezaal. Voor het feestmaal begon, wandelden een drietal geestelijken door de grote gildezaal, de aanpalende zalen en de

Mgr. Gustavus-Josephus Waffelaert, bisschop van Brugge van 1895 tot 1931.

daarnaast liggende dubbele bolletra. Ze lazen de vele spreuken die overal kwistig op de balken en de muren genoteerd stonden en genoten van de rijke taalschat die ze daar op een onvermoede plaats vonden. Een van hen stelde de vraag: "Zoudt ge kunnen raden, wie het grootste deel van die spreuken ge-schreven heeft?" Pastoor Velghe[5] van Middelkerke antwoordde daarop spontaan: "'t En is daar niet veel aan de raden, de klauw van de meester zit er in. Daarmee bedoelde hij: aan de taalvaardigheid, aan de vlotheid en aan de diepe zin die in deze spreuken te vinden zijn, vinden we de meesterlijke hand van Guido Gezelle terug".

Hij had gelijk. Het is algemeen gekend dat Guido Gezelle heel wat relaties had en onderhield met tal van Izegemnaren, onder meer met de edele familie Gillès de Pélichy die de promotors waren van deze nieuwe gildezaal. De lange houten balken van de zoldering en de grote vlakke muren van de ruime zaal werden op een bepaald moment met een schat aan Vlaamse spreuken en zegswijzen beschilderd. Heel wat van die spreuken werden mondeling nog doorgegeven, ook nadat de verbouwingen van de oorspronkelijke zaal alle originele spreuken al lang hadden uitgewist.

De volgende opschriften vielen vroeger te lezen:

Verre van huis
dichte bij schade

Een goed woord baat
een kwaad woord schaadt.

Als de ganzen water zien
zoo krijgen ze dorst.

Kwade werken
kwaden loon.

Alle geld is goed gewin
ware 't ne cens met een gatjen in.

Werken veredelt
werken verrijkt.

Eerst het bier daarna de raad
maakt dat 't al te gronde gaat.

Vleiende mond
dobbele grond.
Te late is 't gespaard
als 't koekebrood op is.

Deze oude foto van de vroegere gildezaal geeft een beeld van de besproken muurschildering. Banderollen vol wijze spreuken, loofwerk en schilden van ambachten sierden de grote muur-vlakken.

Meer zijn er dood gedronken
dan in de zee verdronken.

Kerken en werken of 't al ontviele
baat iedereen naar lijf en ziele.

Tusschen zeggen en doen
verslijten vele schoên.

Kleine maandag
groote weke.

Hoe nader den hond
hoe nader de bete.

Die geen pinte en vermag
en moet geen kanne vragen.

Beter brood in den zak
als pluime op den hoed.

Tussen de vele balken, stonden volgende spreuken op de muur geschilderd:

Den vogel kent men aan zijn vlerk
den werkman kent men aan zijn werk.

Hetgeen gij niet en wilt dat u geschiedt
en doet het aan een ander niet.

Als de drank is in de man
is de wijsheid in de kan.

Een eerlijk man ten allen
stonden is aan zijn eerlijk

woord gebonden.

Die geen plichten en kent
en mag geen rechten eischen.

Veel verdoen en weinig winnen
is 't verderf der huisgezinnen.

Vrienden mogen kijven
maar altijd vrienden blijven.

Die dreupels drinkt
kan spaarpot missen.

Eerst gedacht en dan gedaan
is de wijsheid nagegaan.

In Gods wegen ligt Gods zegen
in Gods zegen in 't al gelegen.

Tijdens de eerste wereldoorlog diende de Gildezaal als Kriegslazaret. Ook hier zien we duidelijk sporen van de beschilderde muren.

In de kleine zalen kon men lezen:

Van de wiege tot het graf
zijt O Kruis mijn wandelstaf

Zoolang men niet volleefd en is
en is men niet volleerd.

Die alles doet met raad
en klaagt niet na de daad.

Willen is kunnen
rusten is roesten.

Wel gedaan
is veel gedaan.

Doet wel
en laat ze praten.

Gelijk wij werken voor ons brood
zoo helpen wij malkaar in nood.

Zijt zoo gij schijnt
en schijnt zoo gij zijt.

Op de balken in die zalen, stonden volgende teksten:

Lijk de eene balke de andere steunt
zoo zijn wij op elkander geleund.

Gemeene last
wordt lichtst gedragen.

De grote zaal stond vol spreuken die de grote muurvlakken vulden en versierden. Bij het binnenkomen, keek men op de oostelijke muur, waaraan het kruis hing. Rond dit kruis viel te lezen:

Geen wapenteeken
half zoo schoon
Als Christi kruis
en Christi kroon.

Tussen kleurrijk rank- en loofwerk, voorzien van de diverse wapenschilden van de Ambachten en Gilden stonden volgende gezegden op de grote wanden te lezen:

Molenaars:
Eere zij den molensteen
vier en bakt geen brood alleen.

Brouwers:
Aarnoud brouwt, Zacheus schinkt
het oud vlaamsch bier dat elkeen drinkt.

Timmermans:
Noë naar den rechten zin
timmerde huis en woonde er in.

Bouwmeesters:
Sint Pieter is de steen waar God op bieuw
en is 't op hem gebouwd 't blijft altijd nieuw.

Winkeliers:
Winkeliert bij rechter mate
anders boet gij 't vroeg of late.

Kleermakers:
Met een naalde en nen draad in ne vrong
zoo maakt men den ouden man jong.

Boeren:
Als Adam boerde en Eva spon
't en gaat zo wel niet nu als ton.

Wevers:
God kan 't al een kleedsel geven
zonder wolle en zonder weven.

Drukkers:
In handel en wandel en zeggen en doen
Zijt recht voor de vuist en gaat recht in uw /schoen.

Smeden:
Men moet het ijzer smeden
terwijl het heet is.

Schiplossers:
Elk drage neerstig aan den last
dien God hem op de schouders past.

Hoveniers:
God die appels schept bij hoopen
schiep ook geld en laat er koopen.

Steenbakkers:
Van 't slijk der aarde wij maken steen
en steken wij brand 't en deert geen een.

Winkeliers:
Dit noch dat en wille ik dulden
nieuwe winkels oude schulden.

Zangers:
Met de penne en met de tonge
spelen oude en zingen jonge.

Schoenmakers:
Schoen maken en schoon maken
zijn twee zaken.

Borstelmakers:
Borstelt
wilt gij geborsteld zijn.

Spaarkas:
Een oordje gespaard
is een oordje gewonnen.

Schilders:
Allen moeten groef of fijn
schilders naar Gods herte zijn.

Vleeschhouwers:
De vleescher die den osse ontvleescht
verkwikt den mensch het leven het meest.

Tot slot konden de bezoekers ook nog lezen:
Belgenland,
de vlaamsche kroone
blinkt omtrent uw hoofd zoo schoone.
Iseghem,
een steen daaraan
vaste blijve en veilig staan.

Bibliografie

De Nieuwe Tijd, weekschrift uitkomende elken Donderdag, Jules De Meester, Roeselare, nr. 36 (5 juli 1900), p. 282 e.v.

Emile DIERICK. *Verslag over de volkswerken van Iseghem*. Izegem, J. Dooms, 1898, 22 p.

Jozef GELDHOF. *Kerk van Sint-Hilonius Izegem*. Izegem, Drukkerij Strobbe, 1955, 158 p.

Michel CLOET (red.). *Het bisdom Brugge (1559-1984). Bisschop, priesters, gelovigen*. Brugge, Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde, 1984.

Voetnoten

[1] Franciscus Xaverius, s.j., werd geboren in Burcht Xavier (E) op 7 april 1506. Hij was grote missionaris van Indië (Goa). Hij stevende door naar het oosten om Japan te bekeren, maar stierf op het eiland Sancian in het zicht van Japan op 3 december 1552. Hij heeft zijn graf in Goa.

[2] Henri Van Den Driessche, zouaaf-priester, geboren in Otegem op 24 augustus 1839, trok als seminarist op naar Rome om in het zouavenleger te dienen. Vocht mee tegen Garibaldi tussen 1861 en 1863. Werd priester gewijd in 1866. Werd onderpastoor in Vladslo (1868), Izegem (1871) en Egem (1878) en pastoor in Varsenare (1891), Oostkerke (1893) en St.-Kruis (1899). Nam ontslag in 1902. Overleed in Aalbeke op 1 februari 1904. Hij genoot grote bekendheid omwille van zijn inzet en zijn geschriften omtrent tal van sociale werken.

[3] Zie over L. Slosse de bijzondere uitgave van Ten Mandere, *E.H. L. Slosse en het Izegemse Slossefonds*, Izegem, 1983, 88 + 140 p. en het WVS-cahier nr. 156, 16 p.

[4] Gustaaf Waffelaert, 22e bisschop van Brugge, geboren in Rollegem op 27 augustus 1847, priester gewijd op 17 december 1870, professor aan het Groot Seminarie (23 september 1880), grootvicaris (1890) en bisschop van Brugge (1895). Hij overleed in Brugge op 18 december 1931.

[5] L.J. Velghe, geboren in Kortrijk in 1834, pastoor van Middelkerke in augustus 1875.

Ereleden (vervolg)

Buiten Izegem :

Deblauwe, Jules, St.-Amandstraat 107, 8800 Roeselare
Decock, Albert, Koebroekstraat 11, 8020 Ruddervoorde
Depoorter, Frans, Weggevoerdenlaan 2 bus F2, 8500 Kortrijk
Devoldere, Gaspard, Emiel Neyrinckstraat 33, 8860 Lendelede
Durant, Gerard, Arsenaalstraat 37, 8000 Brugge
Gilles de Pélichy, Jeanne, Keizer Karelstraat 105 bus 30, 8000 Brugge
Haspeslagh-Vandeputte, G., Izegemsestraat 20, 8850 Ardooie
Huyghe, Emmanuel, Rodebergstraat 25, 8954 Heuvelland
Kerckhof, Agnes, Rusthuis St.-Jozef, Spoorwegstraat , 8200 St.-Michiels Brugge
Maes, Willy, Dwarsstraat 33, 8531 Bavikhove
Matton, Eric, Resedastraat 2, 9920 Lovendegem
Meyfroidt, Armand, Vlasschaardstraat 12, 8770 Ingelmunster
Parret, Carina, Bietenstraat 85, 2400 Mol
Ronse Chris, Rentmeesterlaan 175, Middelburg (Nederland)
Vanantwerpen, Lucien, Korenstraat 19, 9800 Deinze
Vandenberghe, Jan, Dovenetelstraat 8, 8770 Ingelmunster
Vandeputte, Emmanuel, Stationsdreef 98, 8800 Roeselare
Vandewalle, Roger, Ingelmunstersestraat 13, 8860 Lendelede
Vanneste, Guido, Tarwestraat 10, 8770 Ingelmunster
Veranneman, André, Ooststraat 199, 8800 Roeselare
Vermandere-Deputter, Geert, Beemd 6 1654 Huizingen

drukkerij jan bogaert
izegem - ☎ (051) 30 26 59

vandemoortele

RODA
FAMA
MINELMA
VITELMA
ST. VILLEPRE
RESI
BLANC DE BŒUF
REDDY
MAYONAISE VANDEMOORTELE
OLIE VANDEMOORTELE

Alle kunde van het vak.

Drukkerij
STROBBE
Traditie en Innovatie

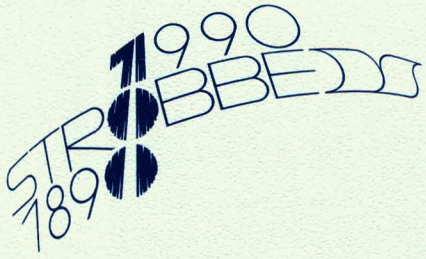

Drukkerij Strobbe bvba • Kasteelstraat 1 • 8870 IZEGEM • Tel. (051) 33 32 11

ten mandere

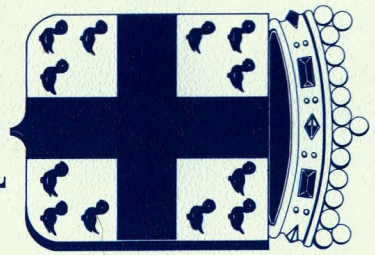

Aangesloten bij het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde

STROBBE Ontwerp: Stedelijke Leergangen / Izegem